EKİM

Bütün Ülkelerin Proleterleri, Birleşin!

TÜRKİYE KOMÜNİST İŞÇİ PARTİSİ Merkez Yayın Organı

Sayı: 341, Kasım 2026

Emperyalist dünyanın "yeni düzen"sizliği

"Yeni dünya düzeni" Sovyetler Birliği'nin çözülüp dağılmasının hemen ardından ABD emperyalizminin sözcüleri tarafından iddialı bir söylem olarak ortaya atılmıştı. Elbette söylemden öteye gerçek bir strateji ve yönelimdi sözkonusu olan. "Yeni düzen" ABD emperyalizmi tarafından kurulacak; rakipsiz tek süper güç konumuyla o, yalnızca emperyalist Batı'nın değil fakat artık tüm dünyanın tartışmasız hegemon gücü konumuna yükselecekti. Milyonlarca insanın ölümüne (2000'li yıllar üzerinden yaklaşık 5 milyon), kat kat fazlasının yaralanıp sakatlanmasına, on milyonlarca insanın yerinden yurdundan edilmesine (yaklaşık 40 milyon), ülkelerin ve bölgelerin geniş çaplı yıkımına mal olan bir emperyalist müdahale ve savaşlar dizisinin ardından bu strateji kesin bir başarısızlığa uğradı. Bu başarısızlığın da bir itirafı olarak "yeni dünya düzeni" söylemi bir yana bırakılalı uzun yıllar oldu.

Şimdilerdeyse "eski düzen"in çözülüşü söylemi, tartışması ve elbette gerçeği ile yüz yüzeyiz. "Eski düzen" ikinci emperyalist dünya savaşının ardından ABD emperyalizmi tarafından kurulan, kurumları ve kuralları da onun tarafından belirlenen düzendi. Bu düzenin gelinen yerde anlamını ve işlevini yitirdiğini, bu nedenle onu artık bir yana bıraktığını ilan eden de yine ABD emperyalizminin kendisi oldu. İlk bakışta şaşırtıcı gibi görünse de gerçekte değil. ABD emperyalizmi, tam da "yeni"sini kuramadığı için, eskisini bir yana bırakmak zorunda kalmıştır. Zira eski düzen girmiş bulunduğu yeni yönelimin önünde artık bir engel, bir tür ayak bağıdır. Ekonomik üstünlüğünü korumak üzere muazzam boyutlardaki askeri gücünü engelsizce kullanabilmesi için, buna engel oluşturduğu her durumda, kurum ve kurallarıyla "eski düzen"i bir yana bırakmak zorundadır. Yapmakta olduğu da budur.

Amerikan saldırganlığının yeni dönemi

İkinci Trump dönemiyle birlikte dünyanın rakipsiz emperyalist gücü olmaya yönelik stratejinin başarısızlığı açıkça itiraf edildi. Yeni strateji, rakipsiz emperyalist güç olmak iddia ve hedefinden en büyük emperyalist güç olarak kalmak iddia ve hedefine geçişte ifadesini buldu. Aralık 2025'te açıklanan yeni "ulusal güvenlik stratejisi"nin gerçek anlamı ve işlevi de buydu. Fakat en büyük emperyalist güç olarak kalmak stratejisi, ilk bakışta akla getirebileceği gibi hiç de savunma konumuna bir geçiş değil, tersine, bu konumu güvence altına alabilmek üzere her alanda ve her cephede şiddetlenen saldırgan bir stratejiye geçiş anlamına gelmekteydi. Nitekim yeni stratejinin ilanının ilk ayında Venezuela'ya karşı haydutça eylem, üçüncü ayında ise İran'a karşı emperyalist saldırı savaşı gündeme getirildi. Küba boğucu bir askeri abluka altına alındı. Bu ve benzeri adımlar yeni "ulusal güvenlik stratejisi"nin ruhuna, amaçlarına ve pratik gereklerine uygundu.

Yeni ulusal güvenlik stratejisi Monroe Doktrini'ne de atıfta bulunarak, "Batı yarım küre"de ABD dışında herhangi bir başka

büyük güce ekonomik ve siyasal bir etki alanı bırakmamak konusunda kesin bir kararlılık dile getirmekte, dahası bunu en öncelikli görev ilan etmekteydi. Bu, kendini çevreleyen bölgede özellikle Çin'e ve Rusya'ya set çekmek, halihazırdaki etki alanlarını ise kırıp tasfiye etmek, bunun için de politik baskıyı ve askeri gücü en etkin bir biçimde kullanmak anlamına gelmekteydi. Nitekim yeni strateji resmen ilan edilmeden aylar önce işe tam da bu alandan başlandı. Çin'in Panama kanalı üzerinden Panama'daki etkin varlığı en kaba yöntemlerle darbelendi. Aylar boyu süren askeri ablukanın ardından bu kez Venezuela'ya fiilen el konuldu ve böylece ülkenin büyük petrol kaynakları ele geçirilmiş oldu. Meksika, o günkü yönetiminden dolayı Kolombiya ve elbette özellikle Küba, aynı yöntemlerle müdahale edilecek yeni ülkeler olarak ilan edildi.

Ulusal Güvenlik Stratejisi 2025 (UGS 2025) belgesinde ikiyüz yıl öncesine ait Monroe Doktrini'ne atfın bugün için anlamı, ABD emperyalizminin konumunu, gücünü, rakipleriyle olduğu kadar emperyalist vasallarıyla da ilişkilerini yeni bir düzenlemeye tabi tutmaya öncelikle "Batı yarım küresi"nden başlıyor olmasıdır. 1823 tarihli Monroe Doktrini ABD'nin, elbette gelecekte dünyaya da açılmak üzere, öncelikle kendi bölgesinde rakipsiz ve tartışmasız bir egemenlik kurmasına yönelik bir politikaydı. Oysa 2025 tarihli güncellenmiş versiyonuyla (Donroe Doktrini!) sözkonusu olan, dünya ölçüsündeki egemenlik alanlarını korumaya ve olanaklıysa güçlendirmeye yönelik yeni stratejik yönelime öncelikle kendi bölgesinden başlamaktır. Buradaki öncelik vurgusu zamanlama sıralamasından çok taşınan önem üzerinedir. Batı Yarımküresinde rakipsiz bir Amerikan egemenliğinin yeniden kurulması ve bundan böyle artık sorgulanamaması en tartışmasız konu sayılmaktadır.

Öncelik vurgulamasının zaman sıralamasına ilişkin olmadığı, Venezuela'ya yönelik haydutça operasyonun daha ikinci ayı bile dolmadan bu kez Ortadoğu'da İran'a yönelik emperyalist saldırı savaşının gündeme getirilmesiyle de anlaşıldı. Buradaki amaç hiç de basitçe İsrail için harekete geçmek değildi. İsrail'in bölgedeki en önemli düşmanını etkisizleştirmek, böylece Gazze soykırımının zora soktuğu Abraham anlaşmalarının önünü açmak elbette temel amaçlardan biriydi. Bu kadarı bile başlı başına ABD'nin bölgedeki konumunun da pekişmesi demekti. Fakat Trump yönetiminin hedefi bundan öteye idi. Amaç aynı zamanda Venezuela'nın ardından bu kez İran'a, dolayısıyla bu ülkenin de petrolüne el koymaktı.

Dünya ölçüsünde özellikle petrol üzerinden enerji kaynaklarını ve elbette enerji iletim hatlarını kendi denetimine almak, ABD emperyalizminin uzun onyılları bulan eski bir stratejik politikasıdır. O bununla, yalnızca düşman saydıkları değil, fakat aynı zamanda kendi emperyalist vasalları karşısında da, stratejik bir üstünlük ve böylece denetim olanağı elde etmek amacı gütmüştür. 1991 Körfez Savaşı'nın ana amacı buydu, Irak petrolüne el koymaktı; sonuçta 2003'te yinelenen emperyalist savaşla başarılan da bu oldu. Avrupa, özellikle de Almanya ile Rusya arasındaki ilişkilere Ukrayna üzerinden çomak sokmak da aynı zamanda bu amaca yönelikti. Nitekim bununla Avrupa son derece uygun ve ucuz Rusya petrol ve doğal gazından yoksun kaldı ve ABD'nin pahalı petrol ve gazına mecbur bırakıldı. İran'a yönelik emperyalist savaş başarıya ulaşsaydı, bu kez Avrupa'nın yanı sıra başta Japonya olmak üzere Uzak Asya'daki vasallar ve bu arada ana rakip (ve ana düşman!) sayılan Çin karşısında önemli bir üstünlük elde edilmiş olacaktı.

BM'nin yıllık genel kurulundaki konuşmasında "petrolün yüzde 65'i bizim tekelimizde" sözleriyle övünen Trump, böylece klasik bir emperyalist politikayı, mevcut ve potansiyel hammadde kaynaklarını ele geçirerek rakipler karşısında üstünlük kurmak politikasını, kendine özgü patavatsız söylemiyle dile getirmiş oluyordu. Ne var ki "yüzde 65"lik yüzdeyi İran üzerinden yeni bir düzeye çıkarmak heves ve girişimi kendisine ve ABD'ye pahalıya patladı. Kendisi son ara seçimleri kaybederek zayıf bir konuma düşerken, ABD'nin karşı konulamaz askeri güç efsanesi İran'ın direnme gücüne çarparak çöktü. İran petrolü elde edilemediği gibi, dünya petrolünün ana geçiş yollarından biri olan Hürmüz Boğazı'nın denetimi de İran'ın

eline geçmiş oldu.

Emperyalist vasallarla ilişkilerin yeniden düzenlenmesi

"Batı yarım küresi"nin tartışmasız egemeni olma stratejisi kapsamında Panama ve Venezuela operasyonları yapılırken, ABD yanlısı emperyalist kampta "kurallara dayalı uluslararası düzen" üzerine herhangi bir tartışma, eleştiri ya da karşı çıkış sözkonusu değildi. Dahası, özellikle Venezuela'ya yönelik haydutça baskın ve kaçırma eylemi, Avrupalı emperyalistler tarafından açıkça desteklenmişti. Fakat hemen ardından Trump yönetimi Kanada'nın 51. eyalet olması ve Grönland'ın ABD'ye devredilmesi istem ve tartışmaları ile ortaya çıkınca, aynı emperyalist Avrupa'dan "kurum ve kurallara dayalı dünya düzeni"nin korunması gerektiği üzerine gürültülü açıklamalar yükseldi ve "çökmekte olan eski düzen"e (o eski güzel günlere!) ağıtlar yakılmaya başlandı.

Buradaki kaba ikiyüzlülük üzerine en açık ve veciz açıklama ise bizzat Kanada başbakanından geldi. Davos'ta yaptığı yankı yaratan konuşmasında, İkinci Dünya Savaşı sonrasında kurulan düzenin, tüm kurum ve kurallarıyla kendileri de dahil ABD liderliğindeki batılı emperyalist kampa hizmet ettiğini ve dünyanın geriye kalanına ise şu veya bu biçimde dayatıldığını; böyle olduğu sürece de, kendileri tarafından desteklendiğini ve tartışma dışı tutulduğunu; bugünse, kendilerinin çıkar ve ihtiyaçları gözetilmeden aynı kurum ve kuralların bir yana itilmesi karşısında feveran etmek durumunda kaldıklarını sözü dolandırmadan dile getirmiş oldu.

Daha önce genişçe ele almış bulunduğumuz gibi, ABD emperyalizminin strateji değişikliği bir zorunluluğun ürünü olarak gündeme geldi. Sovyetler Birliği'nin yıkılışını izleyen dünyanın rakipsiz emperyalist efendisi olmak stratejisi yaklaşık yirmi yıllık bir çabanın ardından sonuçsuz kalınca, onu izleyen Çin'i kuşatma ve etkisiz kılma politikaları da aynı akıbete uğrayınca, yerini bu kez hiç değilse en büyük emperyalist güç olarak kalmak, bunun için de konumunu, gücünü ve ilişkilerini bunun gerektirdiği bir revizyondan geçirmek stratejisine bıraktı. Buna tarihsel "arka bahçe" sayılan alandan başlandı ama yeni strateji küresel ölçekteydi. Dolayısıyla Avrupa ve Uzak Doğu'daki vasallarla ilişkilerin yeni duruma göre düzenlenmesini de gerektiriyordu.

Bu kapsamda Grönland'ı ele geçirmek veya Kanada'yı 51. eyalet haline getirmek söylem ve istemleri Trump yönetimine özgü aşırılıklar olabilir ama istenen ve bir ölçüde de dayatılan revizyonun esası kesinlikle bu değildir. ABD'nin emperyalist vasallarıyla ilişkilerindeki yeni yönelimi kendisinin eski konumunu yitirmesiyle sıkı sıkıya ilişkilidir. Tüm kapitalist dünyanın tartışmasız hegemon gücüyken ve dünya ekonomisindeki yeri de bununla az çok uyumluyken, dolayısıyla emperyalist sömürü, yağma ve ganimetten açık ara önde büyük pay alıyorken, emperyalist vasallarına karşı çok daha cömertti. Hem hegemon emperyalist konumu bunu gerektiriyordu ve hem de gücü ve olanakları buna elveriyordu.

Şimdiyse bu konum, güç ve olanaklarda belirgin bir zayıflama var. Bunun bir sonucu olarak ekonomik ve ticari alanda vasallarının çıkar ve ihtiyaçlarını artık daha az gözetmekte, öte yandan özellikle NATO üzerinden olmak üzere, emperyalist Batı dünyasının üstünlüklerini korumanın askeri gerekleri ve mali faturası konusunda onlardan daha yüklü bir katkı payı istemektedir. Ulusal gelirin yüzde 5'ini savunma harcamalarına, dolayısıyla resmen ve fiilen ABD çıkarlarına endeksli NATO savaş aygıtına ayırmak dayatması, bu yeni yönelimin son birkaç yılda özellikle öne çıkan yönü oldu. Buradaki kazanç ABD'nin hizmetindeki savaş aygıtının güçlendirilmesinden öteyedir. NATO'un temel savaş sistemleri başından itibaren ABD savaş sanayisinin ürün ve standartlarına göre düzenlenmiştir. Bunun iki önemli boyutu vardır. İlkin harcamaların devasa boyutlarda artırılması, Amerikan silah tekelleri için son derece karlı yeni iş olanakları anlamına gelmektedir. İkinci olaraksa parasını vasallarına ödetse de ABD silah sistemlerinin teknolojik kullanımının belirleyici unsurlarını kendi kontrolünde tutmaktadır. Uzay teknolojileri, yapay zekâ ve genel olarak dijitalleşme alanında Avrupa'ya belirgin üstünlüğü ona bu

tekelci konumu kendiliğinden sağlamaktadır.

Avrupa'dakiler kadar Uzak Doğu'daki vasallar da ABD emperyalizmi için hem vazgeçilemez müttefikler ve hem de denetim altında tutulması gereken potansiyel rakiplerdir. ABD, emperyalist müttefikleri olarak onlara dayanmak, onların güç ve olanaklarından bu doğrultuda en iyi biçimde yararlanmak; fakat öte yandan, potansiyel emperyalist rakipler olarak onları sıkı bir denetim altında tutmak zorundadır. İkinci Dünya Savaşı'nı izleyen bütün bir tarihi dönemde, ABD emperyalizminin kendi emperyalist vasallarıyla kurduğu ilişki bu iki yönü bir arada içeren ve gözeten politikalara dayalı oldu. Halihazırda yeni olan, eski güç ve konumunu yitiren ABD'nin bu iki yön arasındaki dengeyi eskisi kadar kolay kuramaması, tam da aynı nedenle, eskiden daha çok rızaya dayalı olarak başarılanın şimdilerde zaman zaman ancak kaba dayatmalarla sağlanabilmesidir. Dolayısıyla Trump yönetimi ile birlikte özellikle açığa çıkan gerilimler, yeni yönetimin tercih ve tarzından çok, güç ilişkilerindeki bu değişimle ilgilidir.

Söylem ve uygulamadaki tüm aşırılık ve kabalıklara rağmen ABD emperyalizminin çoğu durumda istediği sonuçları alabilmesi ise emperyalist vasalların mevcut durumuyla bağlantılıdır. Rusya'ın toparlanması ve Çin'in güç ilişkilerinde yaşadığı muazzam sıçrama bir yönüyle özellikle Avrupalı emperyalistlere potansiyel bir manevra alanı sağlamıştı. Biden yönetiminin Ukrayna politikası Rusya ile ilişkileri bozmakla kalmadı, politik-askeri bir gerilim ve kısmen fiili çatışma durumuna da soktu. Böylece ABD, Rusya-Avrupa ilişkilerindeki potansiyel tehlikeleri bertaraf etmekle kalmadı, daha bir de Avrupa'yı kendi hesabına Rusya cephesini tutan bir güç olarak konumlandırmış oldu. Üstelik gelinen yerde bunun tüm faturasını Avrupalı emperyalistlere ödeterek ve onları enerji alanında büyük ölçüde kendine bağımlı hale getirerek.

Benzer bir başarıyı benzer biçimlerde olmasa da özellikle NATO politikaları üzerinden Avrupa'nın Çin ile olan ilişkilerinde elde etti. ABD emperyalizminin Obama döneminde gündeme getirilen Çin'i kuşatma politikası, zaman içinde NATO'nun resmi politikası düzeyine çıkarıldı. Haziran 2022'de gerçekleşen Madrid Zirvesi'nde bu resmi politika olarak kayda geçti. Böylece hemen tüm Avrupa ABD'nin Çin politikasına angaje edilmiş oldu. Uzak Asya'daki vasallar, özellikle de Japonya içinse bu daha baştan, yani ikinci emperyalist savaştan itibaren yapısal bir ihtiyaçtı ve halen de öyledir. ABD emperyalizmi nasıl ki Rusya cephesini tutmanın faturasını önemli ölçüde artık Avrupalılara ödetiyorsa, Çin'i kuşatma politikasının faturasını ise çok daha büyük ölçülerde Uzak Asyalı vasallarına ödetmektedir.

2000'li yılların başında dünya ekonomisi içindeki belirgin payının (kabaca yüzde 25) yanısıra ortak iç pazar ve ortak para birimi Euro sayesinde AB'nin zayıflamakta olan ABD karşısında yükselmesi ve giderek öne çıkması umuluyordu. Bu türden bir beklenti şimdi artık görünür bir gelecek için tümüyle hayal olmuş durumda. Hele de Ukrayna savaşını izleyen dönemdeki gelişmelerin ardından. Bugün AB'nin ABD'ye ekonomik, teknolojik ve askeri bağımlılığı görülmemiş boyutlara ulaşmış bulunmaktadır. Dünya ekonomisi içindeki yeri ise son 20 yılda belirgin biçimde zayıflamış, yüzde 15'in bile altına düşmüştür. Sanayisizleşme eğilimi sürmekte, bunu hiç değilse yavaşlatmak üzere ekonominin militarizasyonundan öte bir çıkış yolu bulamamaktadır.

Avrupa kendi içinde de sonu gelmez sorunlarla yüz yüzedir ve bunlar ABD tarafından sürekli biçimde kullanılmaktadır. Birlik bünyesinde lider ülke konumundaki Almanya'nın bu üstünlüğünü askeri alana taşıyacağını ilan etmesi ve bu doğrultuda geniş bir seferberliğe girişmesi ayrıca başlı başına bir sorundur. Özellikle de birliğin diğer iki önemli ülkesi Fransa ve Polonya için. Polonya Savunma Bakan Yardımcısı Pawel Zalewski'nin *"Tarihe baktığımızda, Almanya'nın ekonomik gücünü askeri kudretle birleştirdiği bir durum her zaman korku yaratmıştır"* sözleri, bugün koşulların belli bakımlardan farklı olduğuna ilişkin dengeleyici ek açıklamalarına rağmen, gerçekte daha şimdiden duyulan kaygıların veciz bir ifadesi olmuştur. (Münih Güvenlik Konferansı'nın son toplantısına eşlik eden tartışmalarda, Almanya'nın yeniden geniş çaplı silahlanma yolunu tutmasının AB bünyesine etkisinin "tektonik" nitelikte olacağı düşüncesinin dile

getirilmesi bir başka dikkate değer örnektir.)

Bu bahsi açıklayıcı nitelikte iki olaya değinerek bitirmek istiyoruz.

Bunlardan ilki Avrupa'daki ve Uzak Asya'daki vasalların ABD-İsrail ikilisinin İran'a saldırısının dışında kalmış olmalarıdır. Öncelikle dışında kalmaktan çok dışında bırakıldıklarını vurgulamak istiyoruz. Trump yönetimi, Netanyahu'nun aldatıcı ve baştan çıkarıcı enformasyonuna da güvenerek, işlerinin kolay olduğuna inandı ve İran ganimetine vasallarını ortak etmek istemedi. İran'a saldıracaklarını kendilerine bildirmedi bile. Ancak çıkmaza saplanınca ve dahası İran'ın Hürmüz adımıyla karşı karşıya kalınca, tutum değiştirdi ve vasallarını savaşa dahil olmaya çağırdı. Bu noktadan itibarense onlar buna yanaşmadılar ve bunu kendilerine rağmen başlatılan bir savaşa katılmaları için esaslı bir neden görmedikleri argümanına dayandırdılar. Ne var ki Ankara Zirvesi öncesinde bizzat NATO Genel Sekreteri'nin açığa vurduğu gibi, gerçekte savaş boyunca ABD'ye önemli kolaylıklar sağladılar ve resmi açıklamaların aksine topraklarındaki üslerini saldırı için ABD'ye kullandırdılar. İngiltere başlangıçtaki tutumunu çok geçmeden değiştirerek Hint Okyanusu'ndaki Garcia üssü üzerinden bunu açıkça yaptı.

Yine de İran savaşı, ilkin ABD'nin gücünün ve dolayısıyla kendini müttefiklerine dayatabilmesinin sınırlarını göstermiş oldu. Tüm ısrarlarına rağmen başlangıçta dışta tutulmuş vasallarından herhangi birini sonradan savaşa doğrudan katamaması üzerinden görmüş bulunduğumuz gibi. İkinci olarak ise Avrupa'daki ve Uzak Asya'daki emperyalist müttefiklerinin belirli durumlarda ABD'den ayrı durabilme imkanlarını gösterdi. Bu vesileyle eklemiş olalım. ABD gündemindeki emperyalist devletler elbette zaman içinde ona bu denli bağımlılıktan kurtulmak, giderek kendi ayakları üzerinde durmak isterler ve zaten halen de eğilimi içindedirler. Sorun şu ki şu sıra buna güç ve olanakları elvermiyor. ABD'den zamansız kopmak onların emperyalist dünyanın kapışma sahnesinde güçsüz ve etkisiz birer aktör durumuna düşmeleri demektir. Bu nedenle tüm sorunlara rağmen hiç değilse şimdilik onun eteğine tutunmaya devam etmek zorundadırlar.

İkinci açıklayıcı olay ise bu yılın Şubat ayındaki Münih Güvenlik Konferansı'nda yaşandı. ABD'yi temsilen bu yılki konferansa katılan Dışişleri Bakanı Marko Rubio, yaptığı ana konuşmada, Avrupalı ve Uzak Asyalı vasallarını batılı emperyalist kampın üstünlüğünü bir yüzyıl daha güvenceye almak üzere ABD liderliği altında kenetlenmeye çağırdı. Trump'ın Kanada ve Grönland üzerinden konferansı önceleyen aylardaki kırıp dökmelerinin ardından bu konuşma durumu toparlamaya ve vasalların gönlünü almaya yönelik bir adımdı. Nitekim etkisini de anında gösterdi. Alman emperyalizminin ve militarizminin AB bünyesindeki baş temsilcisi von der Leyen konuşmayı heyecan ve hararetle karşıladı. Konuşmayı izleyen gece nihayet "rahat bir uyku" uyuduğunu kamuoyu önünde ciddi ciddi dile getirdi.

Bu olay da, tıpkı İran örneği gibi, öncelikle emperyalist vasalların kendileri için vazgeçilemez müttefikler olduğunu göstererek, ABD emperyalizminin sınırlarını ortaya koymaktadır. '90'lı yılların başında dünyanın tek süper gücü konumunu koruyacak yeni bir "Amerikan yüzyılı" stratejisi ile yola çıkan ABD, gelinen yerde bunu yeni bir "batı dünyası yüzyılı" olarak revize etmek ihtiyacı duymaktadır. Avrupa Komisyonu Başkanı'nı Rubio'nun buna ilişkin açıklamasıyla büyük bir iç huzura kavuşması ise, hiç değilse bugünkü koşullarda, AB'nin emperyalist paylaşım mücadelesinde ABD'nin yedeğinde hareket etmeye nasıl da mecbur olduğunu göstermektedir.

(Ekte yayınladığımız ***"Rakiplerini dizginleme ve denetim altında tutma stratejisi"*** başlıklı metin doğrudan konumuzla ilgilidir. Buradaki değerlendirmenin bir parçası olarak incelemesini önemle öneriyoruz.)

Militarizmin ekonomi politiği

Dünya ölçüsünde görülmemiş boyutlarda bir silahlanma yarışına tanık olmaktayız. Muhtemelen de insanlık tarihinin en militarist evresi içindeyiz. Bu kendini yalnızca silah sanayisine ve silahlanmaya ayrılan devasa bütçeler üzerinden değil, buna yönelik girişimlerin en arsız söylemlerle propaganda

edilmesinde, militarizmin yüceltilmesinde de göstermektedir. Bugün Almanya ve Japonya yönetimleri örneklerinde olduğu gibi, kaynakları silah sanayisine yönlendirmenin ve ekonomiyi askerileştirmenin ekonomik bunalımdan çıkışın ve toplumsal refahı büyütmenin gerekli, dahası bugünkü koşullarda zorunlu bir yolu olduğunu açık açık söyleyen ve savunan devlet yöneticileri var. Alman hükümet temsilcilerinin Fransız meslektaşlarına, eğitim ve sağlık gibi sosyal harcamalardan keserek silahlanmaya daha büyük kaynakları ayırmasını önermesi de bu açık sözlü arsızlığın güncel örneklerindendir. (Toplumun en temel ihtiyaçlarını hiç sayarak militarizme bu ölçüsüz ve pervasız yönelimin aynı Fransa'da başta gençlik olmak üzere emekçi kitleleri daha şimdiden sokağa dökmesi, işlerinin öyle çok da kolay olmadığının dikkate değer bir örneği olmuştur.)

Silahlanma ve militarizm dünya ölçünde genel bir eğilim ve yönelim olmakla birlikte, ABD'nin başını çektiği batılı emperyalistler bu konuda açık ara önde bir konumdadırlar. Rakipsiz dünya egemenliği hayalleri çöken ve kapitalist dünya üzerindeki hegemonyasının dönüşsüz bir biçimde çözülmekte olduğun gören ABD, hala da en üstün konumda olduğu askeri gücünü kullanarak bu gerilemeyi durdurma yönelimi içindedir. Bunu gizlemek ihtiyacı duymak bir yana açık açık savunmakta, UGS 25 belgesi üzerinden açıkça görüldüğü gibi, temel bir politika olarak tüm dünyaya ilan etmektedir. Belgede yer alan "Güç yoluyla barış" ilkesi bunun en veciz ifadesidir. Anlamı, ihtiyaç duyduğu her durumda askeri üstünlüğünü kullanarak kendi koşullarını muhataplarına dayatmaktır. Askeri tehdit ya da boğucu askeri ablukalarla olduğu kadar (Venezuela, Küba, Lübnan vb.), doğrudan müdahaleler ve savaşlarla da (halen İran üzerinden olduğu gibi) sonuç almak yöntemidir açıkça savunulan ve resmî belgeler üzerinden kayda geçirilen.

Kapitalizmin modern tarihi üzerinden açıkça gördüğümüz gibi ekonomik güç askeri gücü hem olanaklı ve hem de özellikle gerekli hale getirir. Britanya'nın dünya egemenliği bunun ilk büyük örneği idi. Britanya büyük bir ekonomik güce ve geniş sömürgelere sahipti. Ama tam da bu sayede ve bunun zorunlu bir gereği olarak, bu gücü korumaya hizmet eden devasa bir donanmaya da. Aynı özelliği ikinci emperyalist dünya savaşı sonrasında kapitalist dünyanın hegemon gücü konumuna yükselen ABD üzerinden de gördük. Dolar egemenliğinin simgelediği ekonomik gücüne dünya ölçüsünde devasa bir askeri güç eşlik etmekteydi. Ekonomik gücün koruyucusu ve kollayıcısı misyonuyla. Devasa donanması ve hava gücü, dünyayı bir ağ gibi sarmış 900'ün üzerindeki askeri üs ve tesis ağı, elbette savaş aygıtı olarak NATO'nun muazzam imkanları vb., bunun göstergesi ve araçlarıydı.

Fakat ABD bu konuma ulaştığı ilk evrede dünya ekonomisinin neredeyse yarısın temsil eden dev bir ekonomik ve mali güçtü. Oysa şimdi artık yalnızca yüzde 15'ini temsil eder konuma düşmüştür. Tam da bu nedenledir ki ABD'nin izlemekte olduğu politikalarda ekonomik güç ile askeri güç arasındaki ilişki tersine dönmüş durumdadır. Dün askeri güç muazzam ekonomik güce dayanıyordu. Bugünse ekonomik gücü yeniden kazanmak için askeri güce dayanmak yoluna girilmiştir. Trump'ın ABD'nin "karşı konulamaz askeri gücü'ne sonu gelmeyen çığ övgüleri bunun içindir. Bu güce dayanarak, bu üstünlüğü kullanarak eski ekonomik konumumuzu yeniden kazanacağız demek istemektedir emperyalist haydutluğun günümüzdeki bu azgın temsilcisi.

Ne var ki bu ucuz hesap halen Hürmüz'ün sığ sularına batmış durumdadır. Yeni dönemin ilk büyük karşılaşması sayılması gereken İran savaşı, ABD'nin "karşı konulamaz askeri gücü'nün de belirli sınırları olduğunu ortaya koymuştur. Bu ilk örnekteki hesap hatası, halen Trump'ın kendisine ağır bir siyasal maliyete dönüşmüş ve ABD'nin Ortadoğu'da on yıllar içinde yarattığı askeri güvenlik ağına ağır bir darbe olmuştur. Benzer hesap hataları ekonomik gücün yeniden ele geçirilmesi bir yana, ABD'nin gücündeki gerilemenin hızlanmasına, dahası muhtemel bir çöküşüne de vesile olabilir.

Militarizm bahsinde bunlar yalnızca sınırlı ön değinmeler sayılmalıdır. Günümüz dünyası üzerine değerlendirmelere devam edeceğiz.

EKİM

Rakiplerini dizginleme ve denetim altında tutma stratejisi

H. Fırat

11 Eylül sonrasında ABD emperyalizminin "teröre karşı mücadele" adı altında yaptığı çıkış, kendini kendi dışındaki bütün bir dünyaya, ama bu arada öteki emperyalist güçlere de dayatmasından başka bir şey değildir. Ama yanılgıya düşmemek gerekir; 11 Eylül, sağladığı bahanelerle bu açıdan yalnızca yeni bir fırsat olmuştur, emperyalistler arasında zaten içten içe sürmekte olan çatışmanın yüzeye vurmasını hızlandırmıştır, o kadar. Bu yüzeye vuruşu ABD'nin Irak'a yönelik savaşı üzerinden somut olarak gördük. İkinci emperyalist savaştan beri emperyalist dünyanın kendi iç ilişkilerinde ilk kez bu denli ağır bir kriz yaşandı. Bu bile ilişkilerde artık yeni bir döneme girildiğinin bir göstergesidir.

Bu kriz gerçekte son on küsur yıldır dipten dibe olgunlaşıyordu. ABD, daha Sovyetler Birliği yıkılır yıkılmaz öteki emperyalist odaklarla kendi arasındaki çelişmelerin gelişip serpilmesi için yeni tarihi koşulların oluştuğu gerçeğini gördü ve inisiyatifi kaybetmeme, ötekiler henüz zayıfken, henüz kendisine kafa tutma olanaklarından yoksunken konumunu pekiştirme yolunda kolları sıvadı. Irak'a ilk emperyalist müdahale, birinci Körfez Savaşı, tam da bunun bir ürünüydü.

ABD bu pratik adımlarına yeni bir stratejik çerçeve oluşturmakta da gecikmedi. 1992 tarihli gizli bir Pentagon belgesi bunun bir ifadesidir. Orada, ABD'nin tarihte ilk kez dünyanın tek süper egemen gücü konumuna erişmiş olması tespitinden hareketle, bunun güçlendirilmesi ve süreklileştirilmesi için yapılacaklar stratejik

bir bakış açısıyla ele alınıyor. Benimsenen yeni stratejinin temel amacı, geleceğin muhtemel rakip güçleri henüz zayıf ve hazırlıksızken alınacak tedbirlerle, onlara ABD'yle hiçbir biçimde boy ölçüşemeyecekleri düşüncesini aşılamak olarak saptanıyor. ABD kendini askeri ve politik açıdan öyle güçlendirmelidir ki, rakip emperyalistler, değil bir karşı güç olarak sivrilip onunla dünya egemenliği uğruna bir mücadeleye girişmek, bunu "akıllarından

bile geçiremeyecekleri" (bu, bizzat orijinal belgedeki ifadedir) bir duruma düşebilsinler.

Bu yeni stratejik hedefin saptanmasından beri ABD, silahlanma ve savaş bütçesini büyüttükçe büyüyor. 11 Eylül'e ulaşıldığında bu rakam 300 milyarı bulmuştu bile. 11 Eylül'den sonra hızla yaklaşık 400 milyara çıkartıldı. "Ek bütçe"ler bu rakamın dışındadır. Düşününüz ki halihazırda öteki başlıca büyük devletlerin, Rusya, Çin, Almanya, Fransa ve İngiltere'nin savaş bütçelerinin toplamı bile bu rakama ulaşamıyor. ABD emperyalizmi halihazırda rakipleri karşısında askeri bakımdan bu denli güçlü bir konumdadır.

Bütün bunlar, bu çılgınlık boyutundaki silahlanma ve savaş yatırımları, kime karşı olabilir? Bütün bunların salt halklara karşı yapıldığını söyleyemeyiz; halklara karşı bu çapta ve bu türden bir silahlanma hem gerekli değil, hem de bir noktadan sonra işe yaramaz. Örneğin "yıldız savaşları" projesinin hedefi kendiliğinden belli değil midir? Belli ki bu türden bir silahlanma hazırlığı diğer emperyalist güçlere karşıdır. Elbette bu güçlenme en başta sistem karşıtı güçleri dizginleme gibi doğal bir imkân sağlıyor; ama burada temel sorun, hele de güncel sorun, bu değil. Halkların henüz ayaklanmalara, devrimci kalkışmalara, silahlı mücadelelere girişmediği bir dönemde, ABD için esas ve öncelikli sorun, kendi tek süper güç konumunun değişmezliğini ve değiştirilemezliğini rakip olma potansiyeli taşıyan öteki emperyalist devletlere dayatıp kabul ettirmektir, böylece onları kendi denetimi altında tutmak, kendi temel tercih ve çıkarlarına tabi kılmaktır. Sovyetler Birliği'nin çözülmesinin ardından ortaya konulan ve uzun süre gizli tutulan "savunma konsepti", bu amacı zaten bütün bir açıklığıyla formüle de ediyor. ABD'nin temel önemde stratejik kaygılarında biri bu, nitekim hazırlıkları ve attığı adımlar, yaptığı hamleler buna yöneliktir.

Clinton döneminde (ki neredeyse '90'lı yılların tümünü kapladı) bu iş daha usturuplu bir biçimde yapılıyordu. ABD güç üstünlüğünden gelen konumunu kendi tercih ve çıkarlarına göre kullanıyordu; ama bunu öteki emperyalistlerin onurunu kırmadan, onların bölgesel düzeyde bir ölçüde meşru gördüğü çıkarlarını fazla zedelemeden yapıyordu. Siz bölgesel güçsünüz, bölgesel güç olarak da haklarınıza ve çıkarlarınıza saygı gösterilecektir; ama sakın ola ki dünya çapında bir küresel güç olmaya soyunmayınız, kendi çapınızı ve dolayısıyla haddinizi biliniz ve bu çerçevede hareket ediniz; bu koşula uyulmak koşuluyla ABD de sizin bölgesel düzeydeki nüfuzunuza ve çıkarlarınıza saygı duyacaktır, diyen bir politik üslup ve tarz egemendi ABD dış politikasına. Dünya olaylarına ilişkin çeşitli kararlar alınırken, sonuçta bunlar ABD'nin dayattığı kararlar olsa bile, rakip emperyalistlerin söz hakkı ve onayı biçimsel olarak önemseniyor, onların desteği alınmadan uygulamaya sokulmuyordu. Karşı tarafın çıkarları, onuru, söz hakkı bir biçimde, ama elbette daha çok da biçimsel düzeyde korunuyordu.

Nitekim akıl hocaları içindeki en akıllılardan biri, ünlü Brzezinski, oturup bu konuda bir kitap da yazdı. ABD'nin dünya egemenliğinin uzun vadeli kılınması sorununu ele alan ve Büyük Satranç Tahtası başlığı taşıyan bu kitap egemen görüş açısı, emperyalistler arası ilişkilerin bugünkü seyri bakımından dikkate değer bir anlam kazanıyor. 1997'de yayınlanan bu kitap, tarihte ilk kez olarak "tek küresel güç" haline gelmiş ABD emperyalizminin bu konumunu nasıl pekiştirip kalıcı hale getirebileceğine dair stratejik meseleleri ele alıyor; bu konuda Amerikan emperyalizmine, ABD'yi yönetenlere stratejik bir bakış ve somut bir perspektif sunmayı amaçlıyor.

Bu kitapta üzerinde durulan temel konu ve sorun, 11 Eylül sonrasında özel hamlelere konu olan Avrasya egemenliğinden başka bir şey değil. Brzezinski'nin kitabında Avrasya, geniş anlamıyla, Avrupa ve Asya'nın bütünü olarak düşünülüyor ve dünyaya egemen olmak Avrasya'ya egemen olmaktır denilerek, bu düşünce tarihsel ve güncel çerçeve içinde ayrıntılı biçimde gerekçelendiriliyor. Esas sorun ve dolayısıyla yeni hamleler alanı olarak Rusya

ve doğusu, yani iç Asya üzerinde duruluyor. Ama burada bizi ilgilendiren bunlardan çok ABD'nin öteki emperyalist ülkelerle ilişkileri konusunda ortaya konulan yaklaşımdır. ABD elbette dünyanın tek egemen süper gücü olarak kalmalıdır ve bunu kalıcılaştırmalıdır, diyor Brzezinski, ama bunu başarabilmesi için de bölgesel güçlerin bölgesel düzeydeki çıkarlarına ve bu alandaki inisiyatiflerine de saygı göstermelidir. Örneğin Avrupa'yı tabii ki Fransa-Almanya eksenine bırakmalı, bu ikilinin buradaki bölgesel nüfuzu ve çıkarlarına saygı gösterilmeli, fakat karşılık olarak da bu bölgesel güçlerden ABD'ye tabi olmaları istenmeli, bizzat Avrupa'nın kendisi de dahil olmak üzere ABD'nin dünya meselelerine yönelik çıkar ve tercihlerine destek vermelidirler. Fransa ve Almanya, ABD'nin bu üst egemenliğini kesin bir tutumla tanımadıkları sürece, bir Avrupa Birliği bile kuramayacaklarını bilmek ve öğrenmek zorundadırlar vb.

Brzezinski'nin kitabında, örneğin Fransa, bir dizi uyarı eşliğinde alabildiğine aşağılanıyor da. Emperyalistler arasında Irak'a karşı savaş üzerinden yaşanan güncel krizin odağında Fransa'nın bulunduğu düşünülürse, bu uyarı ve aşağılamalar bugün ayrı bir anlam ve önem kazanıyor. Brzezinski, Fransız aydın ve politikacılarının bir saplantı içinde olduklarını, yeniden küresel bir güç olmak hevesinden bir türlü kendilerini kurtaramadıklarını söylüyor ve ekliyor; oysa bu bir kuruntu, Fransa'nın hiç de böyle bir gücü yok ve olamayacak da. Fransız ordusunun gücü ve imkanları Afrika'daki birtakım darbeleri bastırmaya belki yetebilir; ama Fransa, küresel güç mücadelesinde dünyanın herhangi bir bölgesine müdahale etmek gücüne sahip olmadığını da artık anlamalı ve dayanaksız saplantılarını bir yana bırakmalı, gerçekçi olmalıdır. Bunu yaptığı takdirde, ABD de onun bölgesel güç konumunu ve bundan kaynaklanan çıkarlarını tanıyacaktır vb.

Aynı kitapta Çin ve Rusya için de benzer düşünceler ileri sürüyor. Brzezinski'nin temel yaklaşım felsefesi şu: Eğer biz büyük bir imparatorluk olacaksak, kendimize tabi güçlerin çıkarlarına ve söz haklarına saygı göstererek bunu yapmalıyız, ancak bu koşulla tek süper güç olma konumumuzu koruyabilir ve süreklileştirebiliriz. Elbette üst egemen güç biz olmalıyız, ama ötekilerin bölgesel çıkarlarına ve söz haklarına da saygı göstermeliyiz. Özetle istenen, feodal hiyerarşideki soylu-vasal ilişkisinin devletler düzeyindeki bir tür modern versiyonudur.

Bush döneminde ve esas olarak da 11 Eylül'den itibaren ABD'nin terk ettiği ilişki tarzı tam da bu oldu. Dünya meseleleri üzerine "tek yanlı dış politika" olarak daha 11 Eylül öncesinde bunun teorisi ve savunması da yapıldı, ilk adımları da daha o günden atıldı. ABD kendini vasallarına zorla dayatan, onların çıkarlarını tanımayan, onların devlet onurlarını zedeleyebilen tavırlarla ortaya çıkmaya başladı. (…)

Irak, Rusya ve Fransa'nın nüfuz alanıydı ve bu Körfez Savaşı'nın yarattığı bir sonuçtu. Bugün Irak'a müdahale, sonuçta burayı Fransa ve Rusya'nın elinden almak anlamına geliyor ve somutta hedeflenen de aynı amanda buydu zaten. Bunun Irak halkı ve bölge halkları için sonuçlarını bir yana koyalım; ama somutta Irak'a müdahale, petrolü nedeniyle büyük önem taşıyan bir nüfuz alanını Fransa'nın ve Rusya'nın elinden çekip almak demektir. Ortadoğu'daki ABD egemenliğini iyice pekiştirmek, rakip emperyalistleri bu alandan sürmek demektir. ABD Irak'ta başarılı olabilseydi ardından gündeme İran'ı alacaktı. İran pazarı demek Avrupa, daha somut olarak da Alman ve Fransız pazarı demektir. İran'a muhtemel bir ABD saldırısının başarısı demek, İran pazarını Almanya ve Fransa'nın, yanı sıra Rusya'nın elinden çekip almak demektir. ABD Irak'a kolayca egemen olmayı başarabilseydi, kısa zamanda İran'la da bir çatışmayı gündeme getirebilirdi.

(…)

Kızıl Bayrak*, *25 Ekim 2003

(**H. Fırat, *Dünya Türkiye ve Sol Hareket,*** Eksen Yayıncılık, Temmuz 2004, s.40-45)

Merkezi politika ve yerel inisiyatif

Devrimci bir partinin temel örgütlenme ilkelerinden biri merkeziyetçiliktir. İşçi sınıfı ve emekçilerin karşısında merkezileşmiş bir devlet aygıtı, merkezi olarak örgütlü bir sermaye sınıfı ve bütünlüklü bir egemenlik sistemi varken, işçi sınıfının eylem ve mücadelesini ortak bir irade etrafında birleştirebilmesi ancak merkezileşmiş bir örgütlenmeyle anlayışıyla mümkündür.

Merkeziyetçilik yalnızca bir işleyiş biçimini anlatmaz. Daha önce de defalarca altı çizildiği gibi, partinin bütün bir birikim, deneyim ve bilgisinin merkezileştirilmesi ve bu yoğunlaşma üzerinden sınıf hareketine ve mücadelesine müdahale etmek üzere yeniden üretilmesidir. Bu gerçekleştirilemediğinde, yerel çalışmaların kendi başlarına ortaya koyduğu çabalar ve sağladığı birikimler belirleyici sonuçlara yol açamaz. Farklı alanlarda ortaya çıkan güç ve olanaklar ortak bir siyasal irade içerisinde birleşmediği sürece, sınıf hareketine yön verebilecek bir güce dönüşemez.

Devrimci bir partide öncelikle merkezi olması gereken, onun ideolojik ve siyasal çizgisidir. Partinin bütün güçlerini aynı stratejik hedefe yönelten, farklı alanlardaki deneyimleri ortaklaştıran, sınıf hareketinin toplamını gözeten ve her yerel çalışmayı bu bütünün bir parçası haline getiren bir siyasal önderlik kapasitesi olmadan devrimci bir çalışmadan söz edilemez.

Parti örgütleri farklı alanlarda farklı araçlar kullanabilir, farklı nitelikteki sınıf bölüklerini örgütlemekle karşı karşıya kalabilir. Ancak tüm bu farklılıklara rağmen bütün çalışmaların aynı ideolojik öz ve politik hedefler etrafında yoğunlaşması gerekir.

Devrimci mücadele, mevcut sınıf-iktidar ilişkilerini değiştirmeyi hedefleyen merkezi bir mücadeledir. Bu nedenle yerel mücadele dinamikleri ve bunlara dayalı özgünlükler, kendi başlarına değil, merkezi politikaların sınıf içerisinde somutlaşmasını ve güçlenmesini sağlayan zeminler olarak anlam taşırlar. Merkezi siyasal hat tarafından ortak bir politik öze bağlanmayan çalışmaların sonucu ise kaçınılmaz olarak parçalanma, amatörlük, ekonomizm ve en önemlisi iktidar hedefinden uzaklaşma olur.

Herhangi bir merkezi politikanın ete-kemiğe bürünmesi, yerel örgütlerin kendi çalışma alanlarının özgün koşullarını kavraması ve belirlenen merkezi yönelim ve araçlarla bu özgünlükler arasında doğru bir biçimde bağ kurmasıyla sıkı sıkıya ilişkilidir.

Bu genel doğru, bugünkü gibi sınıf ve kitle hareketinin parçalı olduğu bir tabloda çok daha belirleyici bir önem kazanır.

Parçalı sınıf hareketi ve yerel çalışma

Çalışmamızın fazla parçalı olduğu, kullanılan araç ve yöntemler, eylem ve etkinlikler arasında yeterince güçlü bir merkezi ortaklık kurulamadığı, son yıllarda getirilen iç eleştirilerden biridir. Nitekim çalışmamıza bu eleştiriler doğrultusunda müdahalelerde bulunulmakta, özellikle son iki yıldır birbirini takip eden tarzda bir dizi merkezi çalışma gündeme getirilmekte ve uygulanmaya çalışılmaktadır. Bu müdahalelerin sonuçları ise yeniden değerlendirilmektedir.

Gayet haklı bir kaygıya dayanan bu "parçalılık eleştirisi" ancak sınıf hareketinin bugünkü tablosu ve çalışmamızın esas zorlanma alanlarıyla birlikte ele alındığında doğru bir zemine oturtulabilir. Oysa zaman zaman bu iki unsur gözden kaçırılmaktadır. Daha önemlisi, sınıfla birleşme açısından önemli öznel ve nesnel zorlanmalar yaşayan çalışmamızın bu zorlanmaları aşmak için yüklenilmesi gereken öncelikler, bu tartışmaların içerdiği bazı doğruların gölgesinde yer yer geri plana düşmektedir.

Bugün işçi sınıfı hareketi birleşik bir karakterden yoksundur. Bilinç, örgütlenme ve eylem düzeyindeki geriliğin ötesinde, ortaya çıkan mücadele dinamikleri birbirinden kopuk biçimde, dar iktisadi talepler etrafında ve çoğunlukla mevcut hakları koruma ekseninde şekillenmektedir. Farklı sınıf bölüklerinin yaşadığı sorunların ve ortaya çıkan mücadele örneklerinin gerçekte ortak sorunlara ve zeminlere dayanıyor olması, sınıf kitlelerinin bu ortaklığı kendiliğinden bir bütünlük olarak kavradığı anlamına gelmemektedir. Daha da önemlisi, bu ortaklığın sezilmesi durumda bile bu kendi başına ortak bir mücadele için yeterli gelmemektedir.

Bu nedenle ortaya konulan merkezi çalışma planları ve bunlara dayalı araçlar, sınıf hareketinin mevcut parçalı yapısıyla ve bu yapının ortaya çıkardığı yerel mücadele dinamikleriyle yeterince güçlü bağlar kuramadığında zayıf kalmaktadır. En iyi durumda dahi etkin bir genel propaganda düzeyini aşamamakta, sınıf kitlelerine nüfuz etmekte zorlanmaktadır.

2000'li yıllardaki deneyimimiz bir yana, son iki yıldır farklı başlıklar altında, birbirinin peşi sıra gündeme getirilen ve aralarında içsel bağlantılar kurulmaya çalışılan, bir tür kampanya havasında yürütülen çalışmaların neden ancak sınırlı sonuçlar üretebildiği sorusunun yanıtına bir de buradan bakmakta fayda vardır.

Bu süreçler elbette önden hedeflendiği gibi çalışmanın temposunu güçlendirmiş, onu daha görünür hale sokmuş, değişik yerellerin ortak bir içerikle ve daha eşgüdümlü çalışmasını kolaylaştırmış, ancak örgütlenme alanında arkada çok az şey bırakmıştır.

Bir yerel örgüt, merkezi olarak belirlenmiş genel sloganları, araçları ve işleri hayata geçiriyor olsa bile, kendi alanındaki işçilerin hangi sorunlar üzerinden harekete geçtiğiyle, hangi taleplere sahip olduğu ve hangi mücadele dinamiklerinin gelişebileceğiyle yeterince güçlü bir ilişki kuramadığı sürece sorun devam edecektir. Merkezi politikayı bu zeminler üzerinden özgünleştirmiyor, yerel somutlukla merkezi söylem arasında bağlar kurmuyor ve çözümü yalnızca ortak sloganların, ortak araçların ve genel görünürlüğün güçlendirilmesinde arıyorsa, sınıf kitlelerinin ve hareketinin bugünkü düzeyiyle gerçek bir ilişki kurması oldukça zorlaşacaktır.

Merkezi planlamalar, ortak sloganlar ve ortak araçlar elbette benzersiz bir öneme sahiptir. Ancak sınıf hareketinin mevcut düzeyi düşünüldüğünde, bundan önemli olan işçilerin gündelik mücadelesi içinde konumlanmaktır. Bu mücadeleyi ilerletip böylece merkezi politikalara taşımayı başaracak gündelik bir sınıf çalışmasının ve buna bağlı yerel politikaların hayata geçirilmesidir.

Bunun başarılamadığı koşullarda yapılan çalışma, etkin bir propagandanın sınırlarını ancak sınırlı ölçüde aşabilir.

Sınıf hareketinin parçalı olduğu koşullarda en büyük tehlikelerden biri, siyasal çalışmayı merkezi politikaların yerel düzeyde mekanik olarak uygulanmasına indirgemektir. Yerellerde ortaya çıkan mücadeleleri kapsayacak ve ileriye çekecek araç ve yöntemler bulamadan buradan görünürlük ve etkin propaganda ile yol alınabileceğini düşünmektir.

Devrimci siyasetin görevi elbette yerel ve gündelik mücadeleleri daha genel sınıfsal çıkarlarla ilişkilendirmektir. Ancak bu mücadeleleri daha genel sınıfsal hedeflere bağlayabilmenin yolu, mevcut somutluğunu atlamak değil, tam tersine bu somutlukla daha güçlü ilişkilenebilmektir.

Merkezden belirlenen siyasal hattın gerçek bir mücadele çizgisine dönüşebilmesi, yerel mücadele, arayış ve dinamiklerle bu hedefler arasında somut bağlar kurmakla mümkündür. Yerel örgütler yalnızca merkezin kararlarını uygulayan mekanizmalar değildir. Kendi çalışma alanlarının gerçekliği üzerinden politika üreten ve merkezi hattı somut mücadelelere taşıyan siyasal çalışma organlarıdır. Önemli olan, bütün örgütlerin aynı araçları aynı biçimde ve aynı zaman diliminde kullanması değildir. Tüm araç ve yönelimlerin ortak bir politik öze, buna dayalı merkezi hedeflere hizmet etmesidir.

Çalışmamız elbette önümüzdeki dönemde tüm yerellikleri aynı süreçte harekete geçirmeye çalışan ortak araç ve yöntemleri kullanmaya devam edecektir. Ancak bu tür çabaların başarıya ulaşması, ancak yerel örgütlenmelerin seçilmiş belli birimlere yoğunlaşması ve kendi çalışma alanlarındaki mücadele dinamiklerinin mevcut durumuyla bağ kurmasıyla mümkündür olacaktır.

Tasfiyeci erime sürecinde devrim iddiasını korumak!..

Sol harekette uzun yıllardır devam eden bir erozyon ve zayıflama yaşanıyor. Kadro gücü ve politik faaliyet kapasitesi büyük ölçüde daralmış, kitle tabanı olabildiğince geri bir düzeye çekilmiş bulunuyor. Daha özel planda ise zihinlerde devrim iddiasının, devrimci değerlerin, devrimciliğin silikleştiği bir dönemdeyiz. Bunun ağır sonuçları yakın döneme kadar devrimci konum ve çizgide ısrar etme iddiası taşıyanlarda da görülüyor.

Sorunun en önemli boyutunu ideolojik-politik kırılma oluşturuyor. Kökeni küçük-burjuva devrimciliğinin sınıfsal-ideolojik kimliğinde yatan ve uzun bir döneme yayılarak gerçekleşen tasfiyeci bir evrim bu. Somutta devrimci iktidar perspektifinin, buna paralel şekilde örgüt, faaliyet ve eylemde ihtilalci-militan kimliğin yitirilmesi olarak ortaya çıkıyor. Reformist akımlarda ise genelde boylu boyunca düzene kapaklanmak biçiminde yaşanıyor. Devrimci birikimle köprülerin atıldığı, devrimci konum ve değerlerin kaybedildiği yerde, seçimlere ve parlamenter siyaset alanına endeksli siyasal düşünüş ve pratik belirleyici kimliğe dönüşüyor. Öyle ki günümüzde örneğin seçimler konusunda, kadın sorununda, ulusal sorunda devrimci çizgiyi savunmak ya da kimlik siyasetine ve kuyrukçuluğa prim vermemek solun geniş kesiminde "gerçeklerden kopmak" olarak kodlanabiliyor.

Tasfiyeci evrimin arka planı

Şüphesiz bu durum, dünyada ve Türkiye'de son 35 yılda yaşanan toplumsal-siyasal gelişmelerden ayrı düşünülemez. Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku'nun dağılışı bir dönemin kapanışı olduğu gibi, büyük ölçekli ideolojik ve örgütsel kırılmaların da başlangıcıydı. Türkiye özgülünde önden zaten 12 Eylül yenilgisinin ezici ağırlığı orta yerde duruyordu. İlk tasfiyecilik ve reformizm dalgası hemen bunun ardından yaşandı. İkinci furya ise 1990'ların ilk yarısında baş gösterdi. Türkiye'de '87-'91 arası yıllara damga vuran sınıf hareketinin geriye çekilmesi, '70'lerden kalan nispeten kitlesel gruplarda (örneğin TDKP ve Dev-Yol) Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku'nun dağılışının ağırlığını ve 12 Eylül travmasını ezici biçimde gün yüzüne çıkardı. Devrimci-demokrat gelenekte legalizm ve tasfiyeci parlamentarizm yeni bir aşama kaydetti.

Yine de '90'lı yıllara geleneksel devrimci-demokrat akımlardan pek çoğunun devrimci kimlikte ısrar edebildikleri bir atmosfer egemen oldu. Acımasız bir devlet terörünün hüküm sürdüğü bu dönemde, devrimci çizgideki Kürt ulusal hareketinin moral etkisi ve kentlerdeki küçük-burjuva katmanların militan hareketi devrimde ısrar edenler için geçici de olsa elverişli koşullar oluşturmuştu. '90'ların ikinci yarısı bu iki etkenin zayıflamasına, sonu ise giderek tümden sönümlenmesine sahne oldu.

İmralı sürecinin arkasından gündeme getirilen F-Tipi saldırısı, Türkiye devrimci hareketi için yeni bir dönüm noktasına dönüştü. 1980'lerin ikinci yarısından itibaren yükselen mücadele içinde yetişmiş ve '90'ların ortasına gelindiğinde artık örgütlerin ana omurgasını oluşturan kadro birikimi F-Tipi saldırısı ve Ölüm Orucu direnişi süreci içinde fiziki ve ruhsal olarak büyük ölçüde kaybedildi. Devlet devrimci hareketi politik olarak teslim alamadı, fakat hücre hapishaneleri hayata geçirmeyi başardı. Bunun ideolojik-politik sonuçlarının görünür hale gelmesi çok zaman almadı.

Solda devrimci hareketin özgül ağırlığının azalması sol harekette militan mücadele ve eylem anlayışını hızla aşındırmaya başladı. Özellikle onun kitle tabanı ve etki gücü bakımından büyük kanadını oluşturan reformist akımlarda, giderek de sol mücadelenin etkisindeki kitlelerde

parlamentarist bakış açısı, örgütlenme, faaliyet ve eylem kültürü derinleşmeye başladı. Erdoğan AKP'sinin iş başına geldiği 2002 seçimleri, hala da devrimcilik iddiasındaki reformist akımların tümüyle parlamentarizm zeminine yerleştiklerini gösterdi. Bu seçimler parlamenter kimliğin belirleyici hale gelmesinde bir dönüm noktası oldu.

Aynı yıllarda devletin bir yandan devrimci gruplara yönelik yok etme saldırıları hız kesmedi. Diğer yandan özellikle devrimci hareketin temel kadro kaynağı olma özelliğini sürdüren gençlik hareketi başta olmak üzere toplumsal mücadele dinamiklerine yönelik nefes aldırmayan faşist baskı ve terör tırmandı. Toplumum geniş kesimleri ise "AB uyum süreci" diye başlayan süreçte, AKP'nin ilk on yılı boyunca "demokratikleşme", "açılım", "Kürt sorununda çözüm" vb. aldatmacalarla oyalandı. Bu dönemde yaşanan ve toplumsal gündeme dönüşmeyi başaran bir dizi işçi-emekçi direnişine ve Taksim 1 Mayıslar'ına rağmen, sınıf ve kitle hareketinin parçalı ve dağınık hali değişmedi. Toplumsal mücadele dinamikleri giderek daha fazla kimlik siyaseti eksenine çekildi. Parlamenter siyasete ve seçimlere endeksli mücadele anlayışı ve kültürü sol kitle tabanında köklü bir kimliğe dönüştü.

Dinci-faşist ablukanın tahkimi

Bu arada AKP-cemaat koalisyonu, iktidarlaşma yolunda düzenin geleneksel güçleriyle giriştiği hesaplaşmada kritik eşikleri aşmış, hatta iç iktidar kavgasına tutuşmuştu. Bu dalaşmanın aleni bir şekilde gün yüzüne vurduğu bir zamanda, 2012 sonunda bir önceki "çözüm süreci" ilan edildi. Rojava'daki gelişmelerin ve Türkiye'deki çatışmaların-eylemlerin basıncının etkisi altında başlayan "süreç", AKP-Erdoğan iktidarına önemli bir soluk aldırdı. Bahar aylarından itibaren sol harekete ve işçi-emekçi eylemlerine saldırılar tırmandırıldı. Taksim Meydanı, her türlü eyleme ve 1 Mayıs'a tekrar yasaklandı. Yılların öfke birikimi üzerinden ve bu cendere karşısında patlak veren Haziran-Gezi direnişi (2013) sol harekete ve kitle tabanına politik-moral bir soluk taşısa da, 7 Haziran 2015 seçimlerinin ardından politik atmosfer tersine döndü. Kirli savaşın tırmandırılmasıyla ağırlaşan toplumsal-siyasal atmosfer, bir yıl sonraki 15 Temmuz darbe girişimini fırsata dönüştüren AKP-Erdoğan iktidarının darbesiyle iyiden iyiye boğucu bir niteliğe büründü.

O günden bu yana dinsel gericiliğin ve faşist zorbalığın dizginlerinden boşaldığı, boğucu kuşatma ve atmosferin çok daha derinden hissedildiği bir süreç yaşanıyor. Kürt belediyelere yönelik kayyımlarla, eğitim-üniversite, sağlık ve genel kamu sektörüne yönelik KHK saldırılarıyla tırmanan zorbalık, CHP şahsında düzen muhalefetine uzandı. Tam da MHP şefi Bahçeli'nin Abdullah Öcalan'a çağrısıyla startı verilen "yeni süreç"e paralel olarak, düzen muhalefetine yönelik geniş çaplı operasyonlar, gözaltı ve tutuklamalar, nihayetinde de belediyelerin ele geçirilmesi furyası başladı. Bu saldırı dalgası bir aşamadan sonra CHP'nin kayyımlar yoluyla ele geçirilmesine kadar vardı.

Bu aynı süreçte, AKP'li yıllar boyunca ağır sömürü, yağma, talan, yolsuzluk-vurgun siyasetiyle yol alan Türkiye kapitalizmi ağır bir bunalıma sürüklendi. AKP-Erdoğan iktidarının oy deposuna dönüştürülen işçi ve emekçi kitleler meşhur deyimle "makarna ve kuru soğana bağımlı" hale getirildi. Bu ağır sömürü koşullarına karşı parçalı, tekil işçi eylemleri-mücadeleleri sahneden hiç eksilmese de, genel atmosferi etkileme-değiştirme düzeyine sıçrayamadılar. Çıtayı belirleyen devrimci odakların etkisizleştirilmesi, fiili-militan mücadele ve eylem anlayışının adeta sol kitle tabanından kazınması, dikey yarılmanın (gerici taraflaştırmanın) sürekli diri tutulabilmesi, mevcut iktidara yönelik en küçük eleştirinin bile kolluk-yargı-hapishane sopasıyla ezilmesi gibi etkenlerin bileşkesiyle toplum genelinde umutsuzluk ve çaresizlik daha yaygın örgütlenebilir hale geldi. Toplumsal düzeyde ideolojik, kültürel, moral çürüme daha kolay derinleştirildi vb. Günümüz Türkiye'sinin manzarası en genel hatlarıyla böyle bir görünüm arz ediyor.

Devrim iddiasını sınayan koşullar

Fakat verili koşullar, sınıfsal çelişkileri yatıştırmak bir yana, daha da derinleştirmeye devam ediyor. Soluk aldırmayan faşist baskı ve

devlet terörü ile gericilik temelinde toplumsal çürümeyi yayma ablukası altında dahi işçi sınıfı, emekçiler, gençlik ve kadın kitleler arasında sürekli itirazlar, hak arayışları, direniş ve tepki eylemleri yükseliyor. Hala da dağınık ve parçalı bir karakterde seyreden bu hareketlilik, sol ve devrimci hareketin kendini toparlayabilmesi ve soluk alabilmesi bağlamında çok önemli bir sosyal temel oluşturuyor. Özellikle bir nebze kararlı ve görece militan işçi eylemleri, hızla toplum gündeminde kendine alan açıp birleştirici bir eksen yaratabiliyor.

Güncel planda devrim ve devrimcilik iddiasının en önemli ölçütlerinden biri bu sosyal temele nasıl yaklaşıldığı, bu potansiyele ya da olanağa dair neler yapıldığıdır. Halihazırda bu tür hareketlerin çıkışını örgütlemek, geliştirip yaygınlaştırmak, daha ileri ve militan biçimler kazandırmak çerçevesindeki çabalar tasfiye ve erime sürecine karşı bir mücadeledir aynı zamanda. Keza geniş kitleler arasında kök salmış tasfiyeci-parlamentarist mücadele anlayışında kırılmalar yaratmanın, fiili, meşru, militan mücadele kültürünü yeniden inşa etmenin güç ve imkanları da burada yatmaktadır.

Devrim ve devrimcilik iddiası taşıyan her özne payına kendi sorun ve sorumluluklarının sınanma alanı elbette daha geniştir. On yılları bulan tasfiye-savrulma-erime süreciyle, ideolojik-politik çizgi, örgütsel-politik pratik, taktik politika, devrimci moral değerler ve birikimle ilişki vb. üzerinden döne döne hesaplaşılmadan ayakta kalmak bile mümkün olmayacaktır. Partimiz bu yönleriyle yüz ağartıcı bir geleneği temsil etmektedir. Öz deneyimimizden de biliyoruz ki, ideolojik-teorik açıklık, bir diğer deyişle devrimci pratiğe yön veren devrimci teori en belirleyici niteliği teşkil eder. İçinden geçmekte olduğumuz karanlık tarihsel kesitin ağırlığının aşındırıcı, yıldırıcı etkilerine karşı en önemli panzehir, gerek siyasal yapılar gerek örgütlü her bir birey açısından ideolojik-teorik donanıma hak ettiği önemi vermektir. Aksi durumda, olay ve gelişmelere bilimsel sosyalist bakış açısıyla, tarihsel bilinç perspektifiyle değil, gelip geçici kayıp-başarı hesabı üzerinden bakma zaafına savrulmak işten bile değildir. Rüzgara göre sürüklenmenin ve sıradanlaşmanın, bu çerçevede kadro-militan dökülmelerinin zeminini de en başta bu oluşturur.

Siyasal pratik ve örgütlenmeye yön vermeyen bir ideoloji ise, en iyi durumda aydın kaçkınlığına (devrimci örgütlü mücadeleden ve bunun zorluklarından uzak durmak anlamında) dayanak olabilir. Dolayısıyla devrim-devrimcilik iddiası, devrimci örgüt fikrinde-anlayışında kesin bir kararlılık gerektirir. Düzen karşısında devrimci olarak var olabilmenin, devrim iddiasının samimiyet ve ciddiyetinin ete kemiğe bürünmesidir devrimci örgüt.

İşçi sınıfının çıkarlarını temsil etmek iddiasındaki devrimci bir örgüt, varlığını ve inşasını ancak kendi toplumsal maddi temeline/işçi sınıfına dayanarak süreklileştirebildiğinde bir güvence olabilir. Nitekim partimizin siyasal sınıf çalışması olarak genelleşen ve net bir kimliğe dönüşen çizgi ve pratiği, tasfiyeci erozyona ve tükenişe karşı en önemli savunma hattını oluşturmuştur. Seçimler-parlamenter mücadele alanı, ulusal sorun, kadın sorunu vb. gibi en temel başlıklardaki taktik politikalarının hem dönemin somut ihtiyaçlarına yanıt verebilmesi hem de ilkesel çerçevenin titizlikle korunması başarısı bu sayede gösterilebilmiştir.

Burada özetlenen bütünsel kimlik olmadan, geçmiş devrimci birikime ve devrimci moral değerlere bağlılık maziye özlemden öte bir anlam taşımaz, bunları geliştirip yarına taşımak mümkün olmaz. Gerici toplumsal atmosferin boğuculuğu ve tasfiyeci erime süreci karşısında bu bağlılığı devrim iddiası üzerinden ve bütünsel devrimci kimliği koruyarak sürdürebilmek, ancak zor dönem bilincine sahip olanların harcı olabilir. Partimizin bu konudaki sözleri, her sınıf devrimcisi için değeri tartışmasız olan güncel bir hatırlatma niteliğindedir:

"*Düne kadar 'zor dönem devrimciliği', baskı ve terör koşullarından gelen zorlukları göğüslemekten çok, sosyal durgunlukla belirlenen bir tarihi evrede kimliğini, soluğunu ve kararlılığını koruma başarısına dayalı bir devrimcilik çizgisi anlamına geliyordu. Bugünün koşullarında ise artık her ikisini birden içeren bir devrimcilik çizgisi anlamına gelmektedir. Partimiz bu yeni dönemi de başarıyla göğüsleyerek geleceğe yürüyecektir. Bu geçmiş devrimci kuşaklara karşı borcumuz, Türkiye'nin devrimci geleceğine karşı sorumluluğumuzdur.*" ***(TKİP VII. Kongresi, Kasım 2023)***

Devrimci sınıf, devrimci örgüt ve gündelik mücadele

M. Efe

Emperyalist-kapitalist sistemin krizinin derinleştiği ve Türk sermaye devletinin saldırıları yoğunlaştırdığı bir dönemde, Marksizm-Leninizm'in devrimci öğretisinin yeniden hedef haline getirilmesi, sömürü düzeninin geleceği için açılmış cephelerden birini oluşturuyor. Egemenler bu adımlarla milyonları hareketsiz ve örgütsüz bırakmayı hedefliyor.

Sermaye iktidarı yıllardır örgütlü devrimciliği ezmek ve düzen içi kanallara sıkıştırmak için sistematik saldırıları devreye sokuyor. Bir yandan zor aygıtlarını, diğer yandan ideolojik aygıtlarını seferber ediyor. Gelinen yerde düzen içi güçlerin bir kısmı da bu saldırıların hedefi oluyor.

Saldırıların bu denli tırmanmasının gerisinde kapitalist düzenin onulmaz çelişkileri duruyor. Çok yönlü kriz çok yönlü yıkımlar yaratıyor. Toplumsal sorunlar birikiyor, yozlaşma ve çürüme yeni boyutlar kazanıyor. Her yerden pislik oluk oluk akıyor. Emperyalist-kapitalist düzenin sahipleri için bunlar sorun değil. Onlar için aslolan çıkarlarını ve sınıf iktidarlarını korumaktır. Krizin her türlü etki ve sonucunu sömürüyü derinleştirmenin fırsatına çeviriyorlar. Ardı arkası kesilmeyen saldırıların büyüteceği öfke ve tepkinin önünü kesmek için baskı ve zorbalıkta ise sınır tanımıyorlar. Yanı sıra, işçi ve emekçilere dönük saldırıların önemli ayakları olarak, ideolojik saldırıları, dinci-gerici kuşatmayı, etnik ve inançsal ayrıştırmayı devreye sokuyorlar.

Düzenin efendilerinin tüm dizginleme ve sersemletme çabalarına rağmen işçi ve emekçilerin hoşnutsuzluğu artıyor. Ağırlaşan ekonomik kriz, biriken toplumsal sorunlar kitlesel patlamaların nesnel koşullarını her geçen gün daha fazla olgunlaştırıyor. Bu gerçeği gördükleri için devrimciliğe, devrimci örgüt anlayışına ve Marksizme saldırıyorlar, itibarsızlaştırmak için ellerinden geleni yapıyorlar. Bugün Abdullah Öcalan tarafından burjuvazinin çöplüğündeki argümanların yeniden gün yüzüne çıkarılması ve Marksizme, devrime, devrimciliğe saldırıya dönüştürülmesi de bu bakımdan bir rastlantı değil.

Bu saldırılar karşısında durmak, Marksizm-Leninizmin temel ilkelerine, sınıf özüne bağlı kalmak ve sınıf eksenli devrimciliği kitleler içinde ete-kemiğe büründürmekle mümkündür. Aynı görevin bir diğer temel önemde yönü ise, devrimci örgütü sağlam zeminler üzerinden var etmektir.

Eksen işçi sınıfıdır!

Bugünün moda deyimiyle "solun tıkanan kanallarını" açmak için yeni arayışların olduğu bir dönemden geçiyoruz. Bu arayış çabası içinde sınıf eksenli devrimci kitle hareketini örgütlemek doğrultusunda yapılan her değerlendirme, atılan her adım, alınan her mesafe fazlasıyla önemlidir. Fakat mevcut arayışların işçi sınıfını devrimcileştirme ve sınıf eksenli devrimci kitle hareketi yaratma çabasının yanından dahi geçmediğini söyleyebiliriz. Tablo böyle olunca, bulunan çözümler de buna göre oluyor.

Düne kadar işçi sınıfının fiili ya da ideolojik önderliği savunulurken, bugün artık toplumsal dinamiklerin herhangi bir bileşeni olarak söz ediliyor. Düzen karşısında devrimci konumlanma, buna uygun örgütü inşa etme çabası yerini, kitlelerle bağ kurmak adına devreye sokulan yatay örgütlenmelere bırakıyor. Gündelik devrimci siyasal faaliyet ise, ele alınan gündemlerin devrimci programla bağını bir kenara bırakan, düzenin aşırılıklarını törpülemeyi amaç edinen çabaların ötesine geçmiyor. Bir

yerden sonra bu çabalar "reel politika" yapmak adına programatik bir çizgi haline getiriliyor. Kitle hareketinin zayıf ve geri olduğu koşullarda sağlam ideolojik kimliğe, örgütsel irade ve kararlılığa sahip olmayan parti ve gruplar hızla düzen içi muhalefet güçlerinin yedeği haline gelebiliyor.

Devrimci hareketlerin ve reformist çevrelerin yıllar içinde geldiği yer tam da burasıdır. Dünün devrimci hareketlerinin bir kısmı reformist cepheye, reformistlerinin bir kısmı da daha geriye savruldular. Devrimciliğin yeniden üretilmesinin zorlukları bir irade kırılmasına yol açtı. Kitleselleşmek adına devrimcilik iddiasını bir yana bırakmayı bir çıkış yolu olarak gördüler. Günü kurtarmak uğruna pragmatik politikalara yöneldiler.

Bu gelişmeler sadece işçi sınıfı eksenli devrimciliği değil genel planda da devrimciliği zayıflattı. Devrimci kimlikte, ilkelerde, değerlerde büyük bir tahribata yol açtı. Yaşanan tahribat her geçen gün yeni boyutlar kazanıyor.

Sol hareketin yaşamakta olduğu "tıkanıklığı" aşmanın yolu açıktır. Kapitalist düzen ve onun tüm temel çelişkileri yerli yerinde durmaktadır. Yapılması gereken sınıf eksenli devrimciliği örgütlemektir. Her türlü tıkanıklığa ve tasfiyeci cereyanlara karşı çözümü burada aramaktır. Bunun dışındaki her arayış düzen zeminine biraz daha yaklaşmak anlamına gelecektir. Devrime, devrimci kimliğe, devrimci örgüt iradesine ve ideolojik birikime karşı yürütülen tasfiyeci saldırıların bir parçası olmaya yol açacaktır.

İşçi sınıfı devrimciliği
geleceği kazanmanın biricik yoludur!

Komünistler işçi sınıfı devrimciliğini ve devrimci örgüt eksenini tüm gerici kuşatmaya rağmen inşa etme çabasından bir adım dahi geri atmadılar. Sınıf ve kitle hareketinin en geri olduğu dönemlerde dahi iğneyle kuyu kazarcasına bu çabalarını sürdürdüler. Marksist-leninist olmanın temel kıstasının emperyalist-kapitalist düzende işçi sınıfı eksenli devrimciliği inşa etmek olduğu gerçeğini hiçbir zaman unutmadılar. Bu gerçeği yok sayan parti, grup ve hareketlere karşı Marksizmin devrimci öğretisini rehber edinerek mücadele ettiler.

Gelinen yerde bu doğrultuda güçlü adımlar atmanın, mevziler yaratmanın önemi çok açık bir biçimde görülmektedir. Dünün halkçı devrimciliğinin tükendiği ve sınıf devrimciliğinin geleceği kazanmak için zorunluluk olduğu tüm çıplaklığıyla gözler önündedir. Sınıf eksenli devrimciliği ve programı ete-kemiğe büründürmek, "solun krizi"ni, aşmak için arayış içindeki güçlere de izlemeleri gereken yolu göstermek açısından önemli bir yerde durmaktadır. Sol hareketi, sınıfı ve kitleleri kuşatan gerici ideolojik kuşatmayı parçalamanın, tasfiyeci cereyanı aşmanın yolu da buradan geçmektedir.

Komünistler bu bilinç ve kararlılıkla sınıf devrimciliğini ve "devrimci örgüt yaşamsaldır!" şiarını her zamankinden daha çok öne çıkaracaklardır. Sınıfın öne çıkan kesimlerini devrimci programa kazanma ve sınıf içinde güçlü mevziler yaratma, bu mevzilere yaslanarak toplumsal sorunlara müdahale etme pratiğini güçlendireceklerdir.

Geleceği kazanmanın yolu bu adımları güçlendirmekten, işçi ve emekçileri örgütlü bir sınıf olarak düzenin karşısına çıkarmaktan geçiyor. Bunu yapabilecek ideolojik, örgütsel, teorik, politik birikime sahibiz. Bu birikimimize daha fazla yaslanmak ve geleceği kazanmak için seferber olma zamanıdır.

“Siyasal çözüm”den teslimiyet ve tasfiyeye...

A. Sinan

“Terörsüz Türkiye” olarak adlandırılan “yeni süreç”, Ekim 2024 yılında faşist partinin şefi Devlet Bahçeli tarafından başlatıldı. Bahçeli’nin her vesileyle bir devlet politikası olduğunu söylediği bu “süreç”, dinci-faşist iktidarın kendi çıkar ve ihtiyaçları doğrultusunda içerde ve dışardaki gerici hedeflerine ulaşmak için gündeme getirildi. Ardında Öcalan’ın “tarihi” çağrısı geldi. Çağrı, Kürt hareketinin kendi tarihi önemdeki mücadelesini ve birikimini hiçe sayan bir tutumla PKK’yı koşulsuz olarak silah bırakmaya ve kendini feshederek devlete entegre olmaya çağırıyor; ulus devlet, federasyon, özerklik ve “kültüralist” çözümleri reddediyordu. “Tüm insanlığın yolunu aydınlattığı” iddia edilen bu “tarihi” çağrı, PKK’nin koşulsuz ve karşılıksız olarak art arda attığı “tarihi” adımlarla yanıtlandı.

Son iki yıldır Türkiye’nin en temel siyasal gündemlerinden biri haline gelen “yeni süreç”in bugüne kadar somut iki karşılığı bulunmaktadır. İlki, “Milli Dayanışma, Toplumsal Barış ve Kardeşlik Komisyonu” ve bu komisyonun kabul ettiği rapordur. Diğeri ise sürecin çözümüne ilişkin olarak umutla beklenen ama terörle başlayıp terörle biten “Milli Dayanışma ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesine Dair Kanun Teklifi”dir. Farklı söylemlerle sunulsa da, da her ikisi de sermaye devletinin kendi ihtiyaçları doğrultusunda yürüttüğü stratejik hedefe, yani teslim alma ve tasfiyeye hizmet etmektedir. Kürtlerin ulusal haklarının reddi ve inkarına dayalı geleneksel çizgi sürdürülmektedir.

İktidar önce Kürt hareketine dayatılan teslimiyet koşullarının yerine getirilip getirilmediğini tespit edecektir. Ancak bundan sonra birtakım adımların atılabileceği söylenmektedir. Dolayısıyla rejim, hiçbir pazarlık söz konusu değildir, süreci devlet yürütmektedir, Kürt hareketine düşense buna tam olarak uymak ve destek vermektir demektedir.

Kürt hareketi iki yıldır attığı tek taraflı adımlar ve izlediği çizgiyle bu beklentiyi fazlasıyla karşılamıştır. “Çerçeve yasa”ya onay vererek kendisine dayatılan koşulları kabul etmiştir. Bu kabul, “bin kilometrelik hedef ilk adımla başlar” türünden söylemlerle meşrulaştırılmaya çalışılmaktadır. Yasanın demokrasiye giden yolun ilk adımı olduğu vaaz edilmekte, böylece oyalama ve belirsizliklerle Kürt halkı aldatılmaktadır. Ayrıca sorun ilk adımın atılıp atılmadığı değil, bu adımın hangi yönde atıldığıdır. Atılan adımın yönü ise teslimiyet ve tasfiyedir.

Öcalan eksenli Kürt hareketinin bugün vardığı noktanın gerisinde uzun yıllara yayılan ideolojik-politik yön değişimi bulunmaktadır. Bugün gelinen yer, bu yön değişiminin doruğudur. Dün “Kürt sorununun çözümü” adına devletle müzakere arayan çizgi, bugün “devletle ve toplumla bütünleşmeyi” stratejik hedef olarak ortaya koymaktadır. Dolayısıyla iddia edildiği gibi ortada bir müzakere değil, “baş müzakereci”ye ve Kürt hareketine dayatılan, onların da kabul ettiği bir devletle bütünleşme ve düzen içine yerleşme süreci vardır. Öcalan ve Kürt hareketi, bu tek taraflı entegrasyonu “demokratik cumhuriyet”, “ortak vatan”, “toplumun demokratikleşmesi”, “Kürt-Türk kardeşliği” vb. söylemlerle meşrulaştırmaya çalışmaktadır.

Devlet açısından süreç, önceki “çözüm süreçleri”nden farklı olarak, hareketi her bakımdan tasfiye ederek koşulsuz teslim alma hedefi taşımaktadır. Öcalan ise hem kendi çizgisini hem de devletin politikalarını “tarihsel bir fırsat” ve “yeni bir başlangıç” olarak

sunmaktadır. Teslimiyetin en önemli ideolojik kılıflarından biri de, bu sürecin "demokratik dönüşümün ilk adımı" ve "demokratik cumhuriyete giden yolun başlangıcı" olarak gösterilmesidir.

Teorik bakış ve bağımsız devrimci konum

Yaşanan sürecin niteliğini ve ulaştığı boyutu doğru anlayabilmek, onu sınıfsal ve tarihsel bir perspektifle değerlendirmeyi gerektirir. Bu da her şeyden önce sağlam bir teorik bakışa sahip olmak ölçüsünde olanaklıdır. Devrimci siyasal mücadelede yol gösterici olan devrimci teori, somut ifadesini devrimci programda ve stratejik çizgide bulur. Bu, siyasal gelişmeleri doğru değerlendirebilmenin, onların ardından sürüklenmemenin, başkalarının politikalarına dolgu malzemesi olmamanın temel güvencesidir. Zira, devrimci teori, program ve buna hizmet eden stratejik çizgi olmaksızın doğru devrimci politika ve taktikler izlemek mümkün değildir. Bugün sol hareketin Kürt ulusal sorununa bakışı ve yaklaşımı, bunun en çarpıcı örneklerinden biridir.

Halkçı devrimci akımların önemli bir bölümü, 1984 yılında küçük bir gerilla grubuyla başlayan ve devrimci ulusal çizgide gelişerek politik kitle hareketi düzeyine ulaşan Kürt hareketini reformist ilan etmişti. Ulusal hareketin devrimci çizgi ve konumunu terk ederek reformistleştiği ve düzen içi çözüm arayışına yöneldiği dönemde ise bu kez onun "devrimciliğini" keşfettiler. Bu, devrimci teorik bakıştan yoksunluğun dikkate değer bir örneği oldu. Bu yoksunluk, Kürt hareketinin politik tercihlerini sorgusuz sualsiz izleyen kuyrukçu bir çizgiye yol açtı. Hareketin düzen içi çözüm arayışlarının teslimiyetçiliğe vardırdığı aşamada bile Kürt hareketini devrimci olarak tanımlayan bu çevrelerin önemli bir bölümü onun politikalarının dolgu malzemesi olabildiler.

Sol hareketin ezici bir çoğunluğu hala da "Kürt hareketi ne yaparsa doğru yapar" anlayışıyla davranıyor. Bazıları ise, Kürt halkının temel haklarını yok sayan, Kürt hareketini "terörist" ilan eden, devlete ve düzene entegre etmeyi hedefleyen "çerçeve yasa"yı imzalamak gibi utanç verici bir duruma düşebildiler. Tasfiye ve teslimiyetin apaçık ortaya serildiği bir evrede, bu akımların bir kısmı ise nihayet manifesto üzerinde "sert" eleştiriler yapabildiler. Fakat bunu siyasal ve pratik sonuçlarını vardırmayı başaramadıkları için akademik bir tartışma yürütmenin ötesine geçebilmiş değiller. Zira siyasal eleştiri yalnızca yanlışları saptamak ve doğru tahliller yapmak değildir; ulaşılan sonuçların gerektirdiği siyasal tutumu almayı gerektirir.

Kürt hareketinin "devletle ve toplumla bütünleşme" hedefini ve devletin dayattığı koşullara boyun eğmesini eleştirmek, buna rağmen pratik duruşunu değiştirmemek, eleştirileri fiilen etkisiz ve sonuçsuz bırakmaktadır. Bu eleştirilerin pratikte herhangi bir karşılığı bulunmamakta, DEM içinde kalınmaya devam edilmektedir. Kısacası, "eleştirel destek" adı altında ortaya konulan tutum, eleştiriyi siyasal sonuçlarını vardırmayan ve ideolojik zayıflıkları örten bir tutum olmanın ötesine geçememektedir. Kimileri gelinen yerde "tasfiyeci" bir platform nitelemesi yapmasına rağmen, bunun gerektirdiği politik tutumu hala da almamaktadır.

Partimiz ise Kürt ulusal sorununda tümüyle başka bir kimlik ve konumu temsil ediyor ve apayrı bir yerde duruyor. Kürt sorununu Türkiye devriminin temel sorunlarından biri olarak ele alıyor ve her vesileyle çok yönlü değerlendirmelerin konusu yapmış bulunuyor. Bu değerlendirmelerde, Kürt ulusal sorununun tarihsel, toplumsal, siyasal ve sınıfsal temelleri ve devrimci çözümü ile birlikte Kürt ulusal hareketinin evrimi ortaya konuluyor. "Siyasal çözüm", "açılım", "çözüm süreci", "Terörsüz Türkiye" vb. adlar altında ortaya konulan politikaların hangi ihtiyaçların ürünü olduğu, hangi sınıfsal konum ve çıkarlara hizmet ettiği, başta ABD olmak üzere emperyalist güçlerin Türk sermaye devletini Kürt sorununda hangi amaçlarla belli çözümlere yönelttiği, bu girişimlerin gerisindeki bölgesel ve emperyalist hesapların neler olduğu vb., kapsamlı tartışmaların konusu ediliyor.

Sağlam bir marksist bakışın ifadesi olan bu

değerlendirmeler, güçlü bir teorik, ideolojik ve siyasal birikim olarak önümüzde durmaktadır. Kürt sorununu tarihsel, toplumsal ve siyasal boyutlarını ortaya koyan bu birikim, Kürt hareketinin izlediği çizginin ve sermaye devletinin buna verdiği yanıtların seyri üzerinden de somutlanmaktadır. Ve bu birikim üzerinden bakıldığında, bugün karşımıza çıkan tablo ve gelinen aşamanın gerçek muhtevası daha iyi anlaşılmaktadır. Son olarak, "tarihi" bir manifesto olarak sunulan Öcalan'ın "Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı"nın içyüzü de ***"Kürt hareketinin yeni dönemeci"*** açıklamasıyla ortaya konulmuş bulunmaktadır.

Devrimci ulusal mücadeleden teslimiyete...

Devrimci ulusal mücadeleden düzen içi çözüme, oradan da İmralı teslimiyetine geçişin ana dönemeçlerini ve mantığını görmek, Kürt hareketinin izlediği çizgiyi anlamak açısından önem taşıyor.

Kürt sorununda "siyasal çözüm" arayışı Kürt hareketinin gündemine 1990'lı yılların başlarında girmiş ve giderek hareketin temel stratejik yönelimi haline gelmiştir. 2026'da kabul edilen "çerçeve yasa"yla yeni bir aşamaya varan bu süreç, köklü bir ideolojik çizgi değişiminin ürünüdür.

PKK'nın 1984'te başlattığı silahlı mücadele, 1990'lı yıllara gelindiğinde büyük bir halk hareketine dönüşerek Kürt sorununun çözümünü Türkiye'nin gündemine oturtmayı başardı. Ancak bu başarılı yükseliş, Sovyetler Birliği'nin çöktüğü, dünya ölçüsünde devrimci hareketin ağır yenilgiler yaşadığı ve emperyalist gericiliğin güç kazandığı elverişsiz bir döneme denk geldi. Bu koşullar ve bir dizi başka etken, hareketin ulaştığı düzeyi aşmayı zorlaştırdı. Kendi öz güçleriyle devrimci çözüme ulaşma inancı zayıflayan PKK'nın önünde, ya ulusal kurtuluş mücadelesini devrimci sınıf mücadelesiyle birleştirmek ya da Türk sermaye devletiyle uzlaşarak "siyasal çözüm"e yönelmek biçiminde bir yol ayrımı belirdi. Tercih "siyasal çözüm" adı altında düzen içi reformcu bir çözüme yönelme doğrultusunda yapıldı.

1993'te Öcalan'ın Talabani eşliğindeki açıklaması, "PKK-PSK Protokolü" ve ardından ilan edilen ilk tek taraflı ateşkes, PKK'nın "siyasal çözüm" yöneliminin somut adımlarıydı. 1999'da Öcalan'ın yakalanması ve İmralı süreci ise dönüşümü hızlandıran belirleyici bir dönemeç oldu. Kürt hareketinin ideolojik-politik çizgisinde yaşanan kapsamlı değişimle birlikte çözüm, Türkiye'nin kapitalist düzeni ve emperyalist sistem içinde Kürt kimliği, dili ve kültürünün belli sınırlar içinde tanınmasına dayalı reformlar çerçevesinde aranmaya başladı. 2000'li yıllarda Türkiye'nin AB üyeliği ve "demokratikleşme" söylemleri, sorunun düzen içi yollarla çözülebileceği beklentisini güçlendirdi. 2003 Irak işgali sonrasında Güney Kürdistan'da oluşan yeni statü de Kürt sorununun bölgesel boyutunu güçlendiren önemli bir gelişme oldu.

AKP hükümetinin 2009'daki "Kürt açılımı", Habur'dan Oslo görüşmelerine uzanan süreç, Kürt hareketinin düzen içi çözüm beklentilerini daha da güçlendirdi. 2011'de Suriye'de başlayan savaş ve Rojava'da yaşanan gelişmeler ise Kürt sorununa yeni bir bölgesel boyut kazandırdı. Değişen bölgesel dengeler ve emperyalist güçlerin Ortadoğu'daki hesapları, sürecin seyrini ve tarafların politikalarını doğrudan etkiledi. 2013'te İmralı'dan yapılan çağrıyla süreç yeni bir aşamaya taşındı. 2013-2015 dönemi, Kürt hareketinin düzen içi çözüm beklentisinin en ileri noktasını oluşturdu. "Dolmabahçe Mutabakatı" ise somut bir siyasal uzlaşma yanılsaması yarattı. Ardında çözüm masası devrildi ve sömürgeci kirli savaş yeniden tırmandı. Kürt hareketinin bölgesel düzeydeki kazanımlarını tasfiye etmeye dönük çok daha kapsamlı bir saldırı politikası izlendi. Böylece düzen içi çözüm çizgisinin sınırları bir kez daha ortaya çıktı.

1992'den 2026'ya uzanan döneme bakıldığında, "açılım", "siyasal çözüm", "süreç", "Terörsüz Türkiye" vb. adlar altında gündeme getirilen politikalar, her iki taraf için de bir sürekliliği ifade etmektedir. Öcalan eksenli Kürt hareketi, sorunu düzen sınırları içerisinde çözüme kavuşturmayı hedeflemektedir. Türk sermaye devleti açısından ise, Kürt hareketini teslim alma ve tasfiye etme ve Kürt sorununu

sermaye düzenini tahkim etmeye hizmet edecek bir çerçeveye çekme arayışıdır.

Sonuç olarak, 1992'de "siyasal çözüm" yönelimiyle başlayan ve bugünkü "Terörsüz Türkiye"ye uzanan çizginin temel dersi şudur: Kürt hareketinin sermaye düzeniyle barışarak ve devletle bütünleşerek Kürt sorununu çözme arayışı beyhude bir çabadır. Bu çıkmaz sokakta varılan ikinci teslimiyetçi aşama, bu gerçeğin teyit edilmesidir.

"Terörsüz Türkiye"den "terörsüz bölge"ye...

Türk sermaye devleti, "Terörsüz Türkiye" hedefini "Terörsüz Bölge" hedefiyle aynı stratejik çerçevede ele alıyor. Başta Rojava olmak üzere Kürt hareketinin bölgesel kazanımlarını tasfiye etmeyi ve onu devletin bölgesel çıkarlarıyla uyumlu hale getirmeyi amaçlayan dinci-faşist rejim, bunu önemli ölçüde başarmış bulunuyor.

Türk devleti, geçmişte askeri operasyonlarla ve kirli savaş yöntemleriyle başaramadığını Kürt hareketinin teslimiyetçi çizgisini sayesinde başarmıştır. Bu süreç aynı zamanda Türkiye'nin bölgesel nüfuzunu genişletme ve emperyalist güçlerin kurmaya çalıştığı yeni Ortadoğu düzeninde daha etkin bir konum edinme arayışının bir parçasıdır. Bu konudaki temel kaygılarından biri, ABD ve Batılı emperyalist güçlerin bölgeye müdahalesinde Kürt sorununun yaratabileceği risklerdi. Ancak ABD'nin tercihini Türkiye'den yana yapması ve Rojava kazanımının tasfiyesiyle bu kaygı büyük ölçüde giderilmiş oldu.

Dolayısıyla "Terörsüz Türkiye" yalnızca Kürt hareketinin Türkiye sınırları içerisindeki varlığının tasfiyesi ve devlete entegre edilmesiyle sınırlı değildir. Enerji, ulaştırma ve ticaret yollarının denetimi, Türkiye'nin bölgesel güç olma ve yayılma arayışının ekonomik ve stratejik dayanakları arasındadır. Bahçeli'nin, *"Türkiye, Asya ile Avrupa arasında enerji, ulaştırma ve ticaret koridorlarının kesişim noktasında bulunmaktadır. Orta Koridor, Kalkınma Yolu Projesi, Turan Koridoru (Yolu) ve enerji nakil hatları gibi stratejik projelerin başarıya ulaşması, büyük ölçüde güvenlik ve istikrar iklimine bağlıdır. Terörsüz Türkiye, bu projelerin daha etkin şekilde hayata geçirilmesine katkı sağlayacaktır"* açıklaması da sürecin bu boyutunu ortaya koymaktadır.

Türkiye'nin "Terörsüz Bölge" politikası ve bölgesel hesapları, ABD emperyalizminin Ortadoğu'yu kendi çıkarları doğrultusunda yeniden şekillendirme politikasından bağımsız değildir. İsrail'in bölgedeki konumunun güçlendirilmesi, İran'ın etkisinin sınırlandırılması, enerji ve ticaret yollarının yeniden düzenlenmesi ve Türkiye'nin bu yeni dengelerde ABD ve İsrail eksenli daha etkin bir konuma yerleştirilmesi, aynı bölgesel stratejinin farklı boyutlarıdır.

Bunun Kürt sorunu açısından da önemli sonuçları bulunmaktadır. ABD IŞİD'e karşı mücadelede Suriye'deki Kürt hareketiyle işbirliği yaptı. Ancak bunu bölgesel çıkarları doğrultusunda kullanabildiği sürece sürdürdü. ABD ve batılı emperyalistlerin Kürt hareketleriyle ilişkisi her zaman değişen güç dengelerine göre destekleme ve gerektiğinde de yüz üstü bırakma biçiminde gelişmiştir. Nitekim ABD'nin de tam desteğiyle Rojava kazanımı tasfiye edilmiş, Suriyeli Kürt yöneticilerinin ifadesiyle özerk yönetimin tüm kurumlarıyla cihatçı yönetime entegrasyonu tamamlanmıştır. Kürt hareketinin içerde Türk sermaye devletiyle barışma ve düzenle bütünleşmeyi hedefleyen, dışarda ise ABD ve Batılı emperyalistlerden medet uman, çözümü onlarla ilişkilerde arayan politikaları bir kez daha ağır ve acılı sonuçlar doğurmuştur. Emperyalizmin Kürt halkına özgürlük getireceği beklentisi, büyük yıkımlara yol açmıştır.

Emperyalistler açısından mesele Kürt halkının haklarını korumak ya da tanımak değil, Kürt sorununu bölgesel güç dengeleri içerisinde yönetilebilir hale getirmektir. 1990'larda Kürt hareketine ve Türk devletine emperyalist bir çözüm telkin eden politikalar ile bugün bölgesel gelişmeler üzerinden şekillenen politikaların temel mantığı aynıdır. Değişen, bölgesel koşullar ve kullanılan araçlardır. Dolayısıyla ABD ve İsrail'in Ortadoğu'ya ilişkin hesapları, Türkiye'nin "yeni süreç"i ve Kürt hareketlerinin bulundukları ülkelerde devletle bütünleşme

politikaları birbirinden kopuk gelişmeler değildir. Bunlar, Ortadoğu'nun emperyalist çıkarlar doğrultusunda yeniden şekillendirilmesinin farklı halkalarıdır.

Bu yeniden şekillendirmede demokrasiye söylemde bile yer yoktur. ABD'nin Ankara Büyükelçisi ve Suriye Özel Temsilcisi Tom Barrack'ın Nisan 2026'da yaptığı açıklamalar, ABD'nin Ortadoğu'ya ilişkin politikasının esas mantığını tüm açıklığıyla ortaya koymaktadır. Barrack, Ortadoğu'da "işe yarayan" yönetimleri "güçlü liderlik rejimleri", "iyiliksever monarşiler" ve "monarşik cumhuriyetler" olarak tanımlarken, Batı tarzı demokrasiyi benimsemeye çalışan ülkelerin kaos, iç savaş ve yeni otoriterlik biçimlerine sürüklendiğini savunmaktadır. Körfez monarşilerini "sonuç odaklı" ve başarılı yönetimler olarak överken, Türkiye'yi de Erdoğan'ın "güçlü ve merkeziyetçi liderliği" üzerinden aynı çerçeveye yerleştirmektedir.

Bu açıklamaların önemi, ABD'nin Ortadoğu halklarına yaklaşımını göstermesidir. Halkların nasıl yönetileceği, emperyalistlerin çıkarları açısından hangi yönetim biçiminin daha işlevli olduğuna göre belirlenmektedir. Dün "demokrasi", "özgürlük" ve "insan hakları" yalanlarıyla bölgeye müdahale edenler, bugün açıkça monarşileri övmekte ve önerebilmektedir. Çünkü onlar için ölçüt kendi sefil çıkarlarının sürekliliğinin sağlanmasıdır.

Sermaye egemenliğinin siyasal biçimlerinden biri olan burjuva demokrasisi, kapitalizmin bugünkü koşullarında burjuvazi açısından giderek daha fazla yük haline gelmektedir. Sermaye sınıfı, egemenliğini sürdürmek ve derinleşen toplumsal çelişkileri yönetmek için parlamenter ve demokratik biçimlere eskisi kadar ihtiyaç duymamaktadır. Tersine, sermaye egemenliğini güvence altına almak, sınıf çelişkilerini zor yoluyla bastırmak ve toplumsal muhalefeti denetim altında tutmak üzere, devlet aygıtının daha fazla tahkim edildiği, baskı ve zor mekanizmalarının güçlendirildiği siyasal biçimlere, dahası faşizan eğilimlere yönelmektedir. Dolayısıyla Kürt hareketinin demokrasi üzerine söylemlerinin hiçbir karşılığı yoktur.

Ulusal sorunda Ekim Devrimi'nin yolu

Bütün bir tablo, Kürt ulusal sorununun neden sermaye düzeninin sınırları içerisinde, devletle uzlaşma, emperyalist güçlerin desteği ya da düzen içi reformlar yoluyla çözülemeyeceğini bir kez daha bütün açıklığıyla ortaya koymaktadır.

Ulusal sorunda devrimci çözümün ne anlama geldiğini ortaya koyan en ileri tarihsel deneyim ise Ekim Devrimi'dir. Bolşevikler, ulusların kendi kaderini tayin hakkını ilkesel olarak savundular, zorla bir arada tutulmaya, ulusal ayrıcalıklara ve ezen ulus şovenizmine karşı mücadele ettiler. Fakat bunu işçi sınıfının tarihsel çıkarlarını ve devrimci mücadelesini temel alarak yaptılar. Ezilen ulusun özgürlüğünü savunmak ile işçi sınıfının birliğini sağlamayı, birbirinin alternatifi değil, birbirini tamamlayan iki temel görev olarak ele aldılar. Çünkü gerçek eşitlik, ezen ulusun işçisinin kendi burjuvazisinin ulusal ayrıcalıklarına karşı mücadele etmesini, ezilen ulusun işçisinin ise kendi burjuva milliyetçiliğinin sınırlarına hapsolmamasını gerektiriyordu.

Bolşevikler için ulusların kendi kaderini tayin hakkının savunulması, burjuva milliyetçiliğine destek vermek anlamına gelmediği gibi, işçi sınıfının devrimci birliğini savunmak da ulusal baskının üzerini örtmek anlamına gelmiyordu. Tersine, ezen ulusun işçileri açısından ulusal baskıya karşı kararlı bir mücadele yürütmek, ezilen ulusun emekçileriyle gerçek bir sınıf birliğinin önkoşuluydu.

Bu nedenle Kürt halkının ulusal demokratik haklarının savunulması, Türk sermaye devletinin inkar ve imha politikasının teşhir edilmesi ve Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkının tanınması, Türkiye işçi sınıfının devrimci programının ayrılmaz bir parçasıdır. Ulusal sorunda devrimci çözümden başka gerçek bir çıkış yolu yoktur. Bunun, Kürt halkının ulusal-demokratik taleplerini ertelemek ya da "önce devrim, sonra ulusal sorun" demekle alakası yoktur. Tersine, Kürt halkının ulusal özgürlük ve eşitlik talebine sahip çıkmak, kendi kaderini tayin hakkını kayıtsız şartsız savunmak ve bu mücadeleyi Türk ve Kürt işçilerinin ortak sınıf mücadelesiyle birleştirerek bunu iktidar hedefine bağlamaktır.

Zor dönem ve zorlu görevler

TKİP VII. Kongresi Bildirgesi'nin "***Zor Dönem ve Parti***" başlıklı son bölümünden bazı pasajlarla başlıyoruz: "- Seçim başarısıyla yeni bir özgüven kazanmış bulunan dinci-faşist iktidar, toplumsal muhalefeti etkisizleştirmek ve her türden direnme eğilimini ezmek için her zamankinden daha pervasız davranacağının ilk işaretlerini şimdiden vermiş bulunmaktadır. İlerici-devrimci parti ve gruplar, her zamankinden çok daha ağır siyasal koşullar altında devrimci siyasal mücadeleyi yürütmek görev ve sorumluluğu ile yüz yüzedirler. Partimiz açısından bu, bir yandan ağırlaşan siyasal koşullara rağmen devrimci siyasal mücadeleyi etkin biçimde yürütmeyi, öte yandan Mayıs seçimlerini izleyen umutsuzluk ve karamsarlık dalgasına göğüs germeyi gerektirmektedir.

"- 12 Eylül faşist darbesini izleyen son kırk yılda solda birbirini izleyen tasfiyeci süreçler, ağırlaşan koşullar altında siyasal mücadeleyi devrimci bir çizgide yürütmenin güçlükleri ile sıkı sıkıya bağlantılı olmuştur. Devrimci bir çizgide mücadeleyi yürütmenin bedelleri ağırlaşmış, buna karşılık verimi azalmıştır. Bu da her türden tasfiyeci oportünizmi besleyen nesnel zemini oluşturmuştur. Bugün artık çok daha da ağır koşullar altındayız. Bu durum, devrimci ideolojik, örgütsel ve moral dayanaklarını çoktan yitirmiş parti ve grupları daha geri konumlara savuracaktır. Mayıs 2023 seçimlerinde düzen muhalefetinin yedeğinde hareket etmek bunun bir ilk işareti olmuştur. Devrimden, devrimci örgütten ve genel olarak devrimci olandan kopuş ve kaçış, yeni dönemin daha da belirgin hale gelen eğilimi olacaktır.

"- **TKİP VII. Kongresi**'nin ***"Devrimi ve devrimci birikimimizi savunuyoruz!"*** şiarı, yeni tasfiyeci savrulmalara ve devrimci mücadeleden kaçışlara karşı da net ve tok bir direnme tutumu ve çağrısıdır. Partimiz devrimci siyasal mücadele sahnesine yeni bir akım olarak çıkışını, 12 Eylül'ü izleyen kolay yenilgiyle hesaplaşmaya ve aynı süreç içinde tasfiyeci savrulmaları başarıyla göğüslemeye borçludur. Zorlu koşullara direnmek ve devrim yolunda kararlılıkla yürümek partimizin mayasında vardır. "Zor dönem devrimcileri" yetiştirmek bu mayanın bir parçasıdır ve partimizin kadro politikasının temel bir yönü olagelmiştir." (***Devrimi ve devrimci birikimimizi savunuyoruz! / TKİP VII. Kongresi Belgeler***i, s.67-68)

Gelişmelerin seyri dinci-faşist iktidarın yeni dönemde baskı ve terörü yeni bir düzeye çıkaracağına ilişkin öngörü ve beklentileri aştı. İktidar, taktik gücünün olduğu kadar stratejik zayıflığının da bir sonucu olarak, baskı ve terör politikalarını düzen muhalefetini de kapsayacak denli genişletti. Bugünün Türkiye'sinde koşullar her zamankinden daha ağırdır. Ama gerçekte, bu ağır koşulları yaratan iktidar her zamankinden daha zayıftır. Meşruiyetinin kaynağı olarak kullandığı oy desteğini ve dolayısıyla meşruiyetini kaybetmiştir. Boğazına kadar yolsuzluğa batmış, ahlaki olarak çürümüş, burjuva sınıf devletine aldatıcı da olsa bir meşruiyet kazandıran tüm kurumları, kuralları ve normları yerle bir etmiştir. Halen bunu elinde tuttuğu baskı aygıtlarını kullanarak, böylece baskı ve terörün dozunu artırarak dengelemeye çalışmaktadır. Ama bu gidişin sonu yoktur, bu denge bir yerde parçalanacaktır. Daha çok bir gençlik hareketi sınırlarında kalsa da Mart Direnişi toplumun bağrında biriken direnme potansiyelinin önemli bir işareti olmuştur. İşçi sınıfına ve emekçilere yıllardır ağır kölelik koşulları dayatan dinci-faşist iktidara karşı hoşnutsuzluk ve öfke derinden derine mayalanmakta ve büyümektedir.

Zor dönem ve zorlu görevler tanımı, bu gerçeklikler içinde anlamını bulmaktadır. Dönem zordur ve görevler zorludur. Zor dönemi göğüslemek ve zorlu görevleri üstlenmekse, devrimci sınıf partisi olmanın olmazsa olmaz

koşuludur.

- Nesnel toplumsal konumu ve potansiyeli ile bugünün Türkiye toplumunda devrimci bir çıkışın ve gelişmenin olanaklı tek gerçek dayanağı olabilecek olan işçi sınıfı yazık ki politik ve örgütsel olarak halen son derece geri bir durumdadır. Güçsüz ve dağınıktır, örgütlülükten ve önderlikten yoksundur. Mücadele yolunu tutmak, bu yolda gücünü birleştirmek, örgütlü bir güç haline gelmek, devrimci bir önderlikle buluşmak yakıcı ihtiyacı içindedir. Tüm bunlar Türkiye'nin bugünkü koşullarına devrimci müdahalenin, bugünkü toplumsal bataktan devrimci bir çıkış hazırlayabilmenin tayin edici alanına ve halkasına da işaret etmektedir.

Sınıf hareketinin halihazırdaki zayıflığı ezici bir gerçeklik olsa da partinin bu sınıfa dayanmaktan, dolayısıyla onu ayağa kaldırmaktan başka bir seçeneği yoktur. Son parti kongresinde de sorun elbette dönemsel siyasal durum ve koşullarla bağı içinde ve vurgulu bir biçimde, bu çerçevede ortaya konulmuştur:

"... Değişmez görevimiz üretim birimleri, sanayi havzaları ve yaşam alanları üzerinden kitlelere gitmek, özellikle işçileri birleştirmek, örgütlemek, eyleme çekmek ve böylece mücadele içinde eğitmektir. Devrimci parti için mevcut koşullarda tutulacak biricik devrimci çıkış yolu budur. Yoğunlaşma ve yüklenme bu alana yapılmalıdır."

"(...) Devrimci parti için çıkış yolu işçi sınıfına ve emekçilere, üretim birimlerine ve işçi havzalarına gitmek, oralara yerleşmek, oralarda kök salmaktır. Kurulu düzene karşı devrimci direnme mevzilerini buralarda inşa etmektir." (***TKİP VII. Kongresi Belgeler***i, s.76-77)

Partimiz için devrimci siyasal çalışma ve mücadelenin **hedef, yönelim ve yoğunlaşma** yönü ve alanı özü itibariyle böyledir. Buna ilişkin sorun alanlarını ise ***Partiye Rapor'***un II. Bölümü'nde zaten ele almış bulunuyoruz.

- Zor dönemin bir öteki temel ihtiyacı, kuşkusuz tüm ötekilerin zorunlu bir ön koşulu olarak, **ayakta kalmak** sorunudur. Bu da **VII. Parti Kongresi**'nin örgüt sorunları bahsinde üzerinde özellikle durduğu bir başka konudur. Ağır siyasal koşullar, bunun ürünü tasfiyeci savrulmalar, bu savrulmaların yarattığı basınçlar karşısında ayakta kalmak, her şeyden önce ideolojik-politik kimliği korumak sorunudur. Kongre sorunun bu yanına çubuk bükmüş, fakat öte yandan bunu yeni koşullar altında parti örgütünü başarıyla koruyabilmenin sorunlarıyla da birleştirmiştir. **İdeolojik-politik kimlik ile örgütsel varlığı korumak** bir arada, organik bir bütünlük içinde ele alınmıştır. Zira ilki partili kimliğe mayasını verirken, ikincisi böylece yaratılan kimliği korumanın, geliştirmenin ve geleceğe taşımanın olmazsa olmaz koşuludur.

- **VII. Parti Kongresi**, ayakta kalmak ama bunu tam da devrimci konum ve kimliği koruyarak yapmak gerekir derken, kuşkusuz temel önemde bir boyut olarak **devrimci moral değerlere** de işaret etmiş olmaktadır, ki bunsuz zaten hiçbir şey korunamaz. Devrimci moral değerler ise ancak zorlu siyasal mücadelelerin ürünü olarak ete kemiğe bürünürler ve devrimci bir parti tarafından içselleştirilirler. Tam da zorlu mücadeleler içinde oluşan ve biriken **direnme geleneği** burada temel bir unsurdur. Partimizin bir direnme geleneği var ve bu devrimci hareketimizin en iyi yönlerini de içerecek biçimde zorlu mücadeleler içinde yaratılmıştır.

Parti Kuruluş Kongresi'nde bunun bugüne de ışık tutan özlü bir bilançosu da çıkarılmıştır (Buna ilişkin metni Raporumuza ek olarak sunuyoruz). Partinin kuruluşunu izleyen ağır darbeler karşı direniş içinde partili yoldaşlarımızın bu geleneğe yeni boyutlar eklediği ise iyi bilinmektedir. Bu kapsamda Habip, Ümit, Hatice ve Alaattin'in poliste, zindanda ve mahkemedeki örnek devrimci tutumlarını hatırlayabiliriz. (Bunlar basınımızda birden fazla kez yayınlanmış, kısmen kitaplaştırılmış ve halen de parti sitesinde ulaşılabilir durumdadırlar).

İçinde bulunduğumuz zorlu siyasal koşullar, bu geleneği özümsemenin, partinin her bireyinde, her organında ve böylece partinin bütününde kollektif bir kimlik olarak koruyup yaşatmanın, geliştirip pekiştirmenin çok özel önemini ortaya koymaktadır. Bu, zorlu koşulları zorlu görevleri üstlenerek göğüsleyebilmenin zorunlu bir başka koşuludur.

(Partiye sunulan Ağustos 2025 tarihli üç bölümlük Rapor'un üçüncü bölümünden alınmıştır…)

Ya barbarlık içinde çöküş ya da sosyalizm!

Kapitalist-emperyalist barbarlığın hükümranlığı altında büyük sorunlar, emekçi kitleler ve mazlum halklar için çok yönlü acılar ve yıkımlar, günümüz dünyasının giderek ağırlaşan gerçekleridir. Dizginsiz sömürü ve sosyal yıkım, büyüyen işsizlik ve artan yoksulluk, militarizm ve saldırganlık, emperyalist savaşlar ve işgaller, yaygınlaşan polis devleti uygulamaları, hemen her ülkede dozu artan baskı ve terör, ırkçılık ve şovenizm vb., tüm bunlar günümüz kapitalizminin dünya ölçüsünde değişmez görünümleridir.

Öte yandan işçi sınıfının, emekçilerin ve ezilen halkların mücadeleleri yayılarak sürmektedir. Sorun bu mücadelelerin devrimci bir kanala akabilmesi, devrimci bir programa ve önderliğe kavuşabilmesidir. Zayıflık halen bu alandadır. Emekçilerin ve halkların gelişen mücadelesinin karşı karşıya bulunduğu en önemli sorun, hareketin geleceği bakımından aşılması hayati önemde olan temel zaafiyet noktası budur.

100. yılını kutlamakta olduğumuz Alman Devrimi'nin temel zaafı da buydu. Kurulu düzene karşı ayaklanmış, silahlanmış, işçi ve asker konseyleri biçiminde kendi özyönetim organlarını kurmuş işçilerin ve emperyalist kırım savaşı vesilesiyle asker üniforması giymiş emekçilerin en temel ihtiyacı, devrimci bir önderlikti. Oysa Alman proletaryası zaman içinde yeterli hazırlığa ve güce ulaşmış devrimci bir önderlikten yoksundu. Daha da kötüsü, işçi sınıfının sol partisi olmak tarihsel iddiası taşıyan, oysa devrimi boğmak için burjuva karşı-devrimi ile el ele vermiş bulunan reformist partinin ihanetiyle yüz yüzeydi. Bu koşullarda yenilgi kaçınılmazdı, öyle de olmuştu.

20. yüzyıla damgasını vurmuş tüm devrimlerle birlikte Alman Devrimi'nin dersleri de bu açıdan paha biçilmez önemdedir. En büyük ders, devrim dönemi gelip çatmadan önce devrimin önderliğini zorlu ön mücadeleler içinde ve işçi sınıfı eksenli olarak sabırla ve inatla inşa etmektir. Bugün dünyanın tüm gerçek işçi sınıfı devrimcilerini bekleyen temel önemde görev budur.

Milyonlarca insanın ölümü ve Avrupa'nın baştan başa yıkımıyla sonuçlanan birinci emperyalist savaş sonrasında ve Alman Devrimi'nin ateşi içinde Rosa Luxemburg, kapitalist sistemin insanlık için oluşturduğu tehdidi şu sözlerle tarihe kazımıştı: "*Ya barbarlık içinde çöküş ya da sosyalizm!"* Bu şiarın derin tarihsel anlamı, bizzat Alman Devrimi'nin ezilmesi sürecinde dolaysız olarak önü açılan Alman faşizminin barbarlığı ve on milyonlarca insanın yaşamına mal olan ikinci emperyalist dünya savaşıyla kanıtlandı. Aynı şiar, kapitalist barbarlığın insanlık için yüzyıl öncesiyle kıyaslanamaz ölçüde yıkıcı bir dönüştüğü bugün, her zamankinden daha derin bir anlama sahiptir.

Küresel çaptaki ekonomik krizlerin emperyalist dünyadaki hegemonya krizi ile birleştiği durumlara kapitalizmin tarihinde iki önemli ve kapsamlı örnek var. Bunlardan ilki, militarizmin tırmanmasına, birinci dünya savaşına ve Ekim Devrimi ile başlayan fırtınalı sürece; ikincisi sert sınıf mücadelelerine, faşizme, ikinci bir dünya savaşına ve yeni bir devrimler dalgasına yol açtı.

Kapitalizm bunalımlarla birlikte savaşlar ve devrimler üretiyor, geride kalan tarihi dönemin açıklıkla kanıtladığı katı gerçek budur. Şimdi yine günden güne şiddetlenen bir bunalımlar ve kendini bugünden bölgesel çapta gösteren savaşlar dönemi içindeyiz. Biriken muazzam sorunlar ve keskinleşen sınıf çelişkileri devrimler için de toprağı gitgide daha çok mayalıyor. Bu durumda, burjuva gericiliğinin devrimin olanaklarını boğmaya yönelik karşı-devrimci hamlelerini boşa çıkarmak ve insanlığı yeni bir büyük emperyalist savaşın telafisi zor yıkımından korumak, işçi sınıfı ve ezilen halkların, gelmekte olan yeni devrimler döneminin olanaklarını ne ölçüde değerlendirebileceğine sıkı sıkıya bağlı olacaktır.

(Sınıfa Karşı Sınıf! / TKİP VI. Kongresi Belgeleri, s.58-59)